Statkraft Markets B.V.
ITO Toren, Gustav Mahlerplein 100, 1082 MA Amsterdam
KvK.nr.: 33304386
www.statkraft.nl

Contactpersoon

Heike Sittel
Projectontw kkelaar Wind
M: Heike.Sittel@statkraft.com
T: 06 50126170

In samenwerking met volgende adviesbureaus

Pondera Nederland
Amsterdamseweg 13
6814 CM Arnhem
088 – pondera (088-7663372)
info@ponderaconsult.com

Oog voor Schoonheid
landschapsarchitectuur
Wamberg 10
5258 SM Berlicum

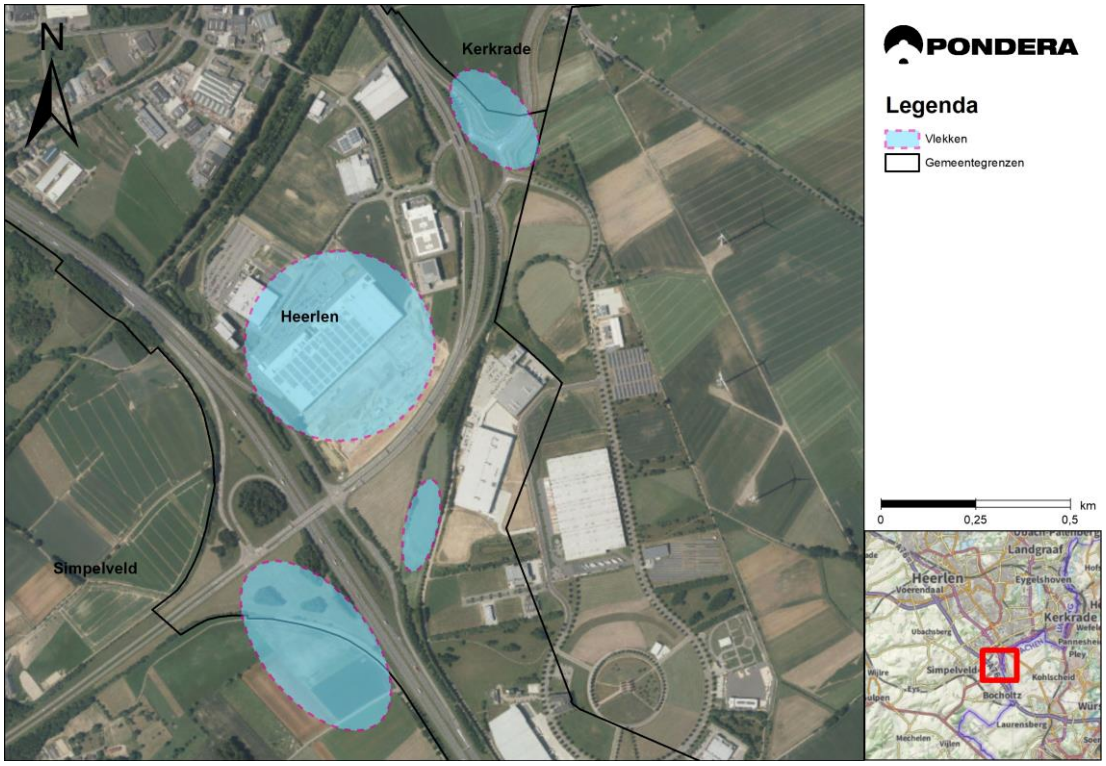
Samenvatting

De afgelopen periode heeft Statkraft in samenwerking met het landschapbureau Oog Voor Schoonheid Landschapsarchitectuur (OVSL) en Pondera uw marktuitvraag nader onderzocht en uitgewerkt. In dit projectplan willen wij laten zien dat wij een windpark kunnen ontwikkelen dat voldoet aan de door u geformuleerde “donker groene” ambities. Ambities die goed aansluiten onze gebruikelijke wijze van ontwikkelen van duurzame energieprojecten.

In dit hoofdstuk vatten wij onze aanpak en onderzoeksresulaten samen. Dit doen wij aan de hand van een tabel die aansluit op het beoodelingskader dat is opgenomen in de marktuitvraag. Dezelfde indeling is gebruikt voor de opbouw van overige deel van het projectplan. In de inhoudelijke hoofdstukken beschrijven wij hoe wij de ambities willen bereiken en vatten wij de uitgevoerde onderzoeken over landschap en naar potentieel beschikbare fysieke ruimte samen. De onderzoeken zijn als bijlagen integraal aan het projectplan toegevoegd.

In onderstaande figuur (blauwe cirkels) tonen wij de gebieden die Statkraft als potentiële ontwikkelgebieden voor windturbines voorziet.

Figuur 1 Ontwikkelgebied windenergie Parkstad – Zuid

In dit gebied kunnen wij 3 tot 4 moderne windturbines plaatsen. Statkraft heeft nog geen keuze gemaakt in turbinetype. Het projectplan beschrijft de mogelijkheden voor een bandbreedte. De onderkant van de bandbreedte bestaat uit turbines met een ashoogte en rotordiameter van elke 130 meter. Als bovenkant van de bandbreedte hebben we een turbinetype met een ashoogte van 160 meter en een rotordiameter van eveneens 160 meter beschouwd.

Tabel 1.1 Samenvattend overzicht ambities

Ambitie Statkraft	Toelichting op het bereiken van de ambitie
Stakeholders- en krachtenveldanalyse	
Donkergroen	Er is een heldere aanpak van de thema, stakeholder- en krachtenveldanalyse weergeven. De belangrijkste stakeholders zijn geïdentificeerd. De thema's/krachten zijn na de eerste inhoudelijke gesprekken en enquêtes aangevuld. Er volgen nog een aantal gesprekken met bewoners en organisaties. Daarom is de krachtenveldanalyse (thema analyse) al weergeven, maar kan mogelijk nog worden aangepast.
Communicatie- en participatieplan omgeving	
Donkergroen	We hebben een eerste concept rondom onze aanpak voor communicatie en participatie opgezet. In onze aanpak proberen we een duidelijke relatie tussen thema's, belanghebbenden, communicatie en participatie weer te geven. Voor het proces in de volgende fase is al een schema te vinden in figuur 6. Daanaast zal Statkraft nog een aantal belanghebbenden spreken zoals aangegeven in de krachtenveldanalyse in bijlage 2.
Extra aandacht voor grensoverschrijdende aspecten bij plannen waar dit aspect relevant is	
Donkergroen	Ten aanzien van omgevingsmagement: Duitse kern Horbach op tijd betrekken in het proces en gelijk behandelen zoals andere dorpen in de invloedssfeer van 10 keer de tiphoogte en gemeente Aken als belangrijke stakeholder op tijd spreken om te informeren.
	Ten aanzien van effecten op objecten en gebieden in Duitsland: in de ruimtelijke analyse zijn de objecten en gebieden in Duitsland meegenomen en beschreven. Vooralsnog gaan we uit van de Nederlandse geluid- en slagschaduwnormen[1] voor in Duitsland gelegen objecten. In een volgende fase, wanneer geluidsberekeningen worden uitgevoerd, zullen we desalniettemin onderzoeken in hoeverre de effecten van het Nederlandse windpark voldoen aan de Duitse normen. Dit inzicht vinden wij namelijk belangrijk voor het gesprek met de Duitse stakeholders.
Profijtplan/Maatschappelijke baten vloeien maximaal terug naar gemeenschap	
Donkergroen	Statkraft houdt zich aan de NWEA gedragscode en gaat zelfs verder. Door het gezamenlijke ontwikkelen met de lokale gemeenschap/coöperatie kunnen zij bepalen hoe baten terug moeten vloeien naar de lokale mensen. Sowieso worden er een aantal opties voorgesteld zoals het inrichten van een omgevingsfonds, compensatie van de stroomkosten en/of het gratis installatie van zonnepanelen voor partiuliere woningen binnen het projectgebied.
Lokaal eigendom	
Donkergroen	Voor Statkraft is lokaal eigendom geen doel op zich, maar staan de wensen van de omgeving centraal. Lokaal eigendom van meer dan

[1] In verband met de uitspraak van de RvS op 30 juni jl. over windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding/Nevele-arrest (ECLI:NL:RVS:2021:1395) besteden wij aan de beoordeling van de effecten van geluid, slagschaduw en externe veiligheid in dit plan bijzondere aandacht.

[2] https://www.nwea.nl/wp-content/uploads/2020/11/20201103-Gedragscode-WoL-opgemaakt-FINAL.pdf

	75% is zelfs mogelijk, maar sterk afhankelijk van draagkracht, risicobereidheid en wensen van de omgeving. Statkraft neemt als uitgangspunt dat de lokale betrokkenheid vanaf het begin van de ontwikkeling leidend is, en helder zal maken welk percentage verantwoord haalbaar is.
Coöperatieve ontwikkeling	
Donkergroen	Statkraft organiseert de samenwerking met een lokale burger coöperatie die vanaf het begin van het ontwikkeltraject betrokken wordt. Daarom is Statkraft al sinds februari 2021 in gesprek met de coöperatieve initiatiefnemers Duurzaam Heerlen en De Omslag. Statkraft zal ervoor zorgen dat de omwonenden hun stem kunnen laten horen en dat kan via de bestaande coöperaties of via een nieuwe coöperatie. Belangrijk is dat de coöperatie die het project mede ontwikkelt een voldoende mate van gedragenheid bij de inwoners heeft.
Financiële uitvoerbaarheid	
Donkergroen	Statkraft kan 100% van het vermogen inbrengen waardoor bankfinanciering niet noodzakelijk is. Daarnaast kunnen we een vorm van garantie ter hoogte van de leges aan het begin van het ontwikkeltraject regelen. Statkraft kan het windpark zekerheid van inkomsten bieden, middels een Power purchase agreement (PPA).
Geen grondspeculatie	
Donkergroen	Statkraft werkt met het principe van de gesocialiseerde grondvergoeding waarbij alle grondeigenaren en inwoners binnen 5 keer de rotordiameter van een windturbine profijt van het windpark zou kunnen hebben. De verdeelsleutel wordt door de hen zelf bepaald voordat de omgevingstafel bijeenkomt.
Uitvoerbaarheid	
Donkergroen	Grondeigenaren: Statkraft heeft zicht op een viertal gebieden waar ruimte beschikbaar is voor een potentiële windturbine. Twee gebieden zijn gelegen op een beschikbare ontwikkellocatie op de grond van de gemeente en het grensoverschrijdende bedrijventerrein. Voor een derde gebied heeft Statkraft een getekende intentieverklaring van een grondeigenaar hebben kunnen bemachtigen en heeft het RVB een positieve reactie afgegeven. Voor het vierde gebied lopen momenteel gesprekken. De huurders van het pand hebben een eerste positieve reactie afgegeven. Netaansluiting: Tot op heden is voldoende capaciteit op het station Terwinselen beschikbaar. De investeringsplannen van Enexis laten zien dat er een capaciteitsuitbreiding tussen 2023-2025 gepland staat om mogelijke congestieproblemen op te lossen.
Goede ruimtelijke Ordening	
Donkergroen	Haalbaar plan met zicht op realisatie: Uit de verdiepende ruimtelijke en milieutechnische analyse zien we ontwikkkelmogelijkheden voor windenergie in de deelgebieden 1 en 4 . Binnen het geïdentificeerde ontwikkelgebied bestaat ruimte voor het ontwikkelen van een windpark met 3 tot 4 windturbines, waarbij voldaan kan worden aan de Nederlandse (lokale) wet- en regelgeving. Wel zijn er punten van aandacht en dient een aantal aspecten nader onderzocht te worden. Het aanvullend onderzoek moet aantonen welke eventuele (mitigerende) maatregelen getroffen moeten worden om aan de normen

	te kunnen voldoen. Daarnaast wil Statfraft in een latere fase in samenspraak met de omgeving nader verkennen welke onderzoeken, opstellingsvarianten en maatregelen getroffen kunnen worden om het plan voor alle stakeholders, zowel in Nederland als Duitsland, zo acceptabel mogelijk te maken. De ruimtelijke en milieutechnische analyse laat zien dat hiervoor ruimte is.
Landschap niveau 1: samenhangend regionaal totaalconcept. Ambitie = het versterken van een regionaal beeld/karakteristiek waar de opwekking van windenergie aan bijdraagt.	
Donkergroen	Gelet op de bestaande situatie en de (on-) mogelijkheden om nieuwe windturbines te ontwikkelen, lijkt het concept 'zwerm van clusters' het best passend en ook praktisch uitvoerbaar. Dit concept versterkt het huidige beeld van min of meer losse, zelfstandige clusteropstellingen met elk hun eigen kenmerken(qua aantal, interne ordening, turbinetype en -dimensies). Dit concept biedt ruimte om binnen de zoekgebieden en binnen de kansrijke plekken binnen de zoekgebieden 1 en 4 een nieuwe opstelling van enkele turbines toe te voegen, waarbij de al bestaande clusters / opstellingen worden gerespecteerd én waarbij deze hun eigen proces van sanering of opschaling kunnen doorlopen, zonder directe onderlinge afhankelijkheid. Dit concept markeert de grens van Nationaal Landschap Zuid-Limburg (langs de A76) nadrukkelijker dan nu het geval is.
Landschap niveau 2: opstelling windturbines. Ambitie = leesbare lijnopstellingen, visuele rust en ritmische continuïteit.	
Donkergroen	Binnen het concept 'zwerm van clusters' en gelet op de belemmeringen is er zowel bij turbines met een ashoogte en rotordiameter van 130 meter en 160 meter binnen de kansrijke plekken ruimte voor een vrije opstelling van 4 turbines of voor meer gelijkmatige opstellingen van 3 + 1 turbines. De vrije opstelling lijkt het meest passend binnen de huidige context van een vrij willekeurige, clustergewijze verspreiding van al aanwezige windturbines in de omgeving.
Landschap niveau 3: windturbinespecificaties. Ambitie = een terughoudende vormgeving van de turbines en eenheid binnen de lijnopstellingen.	
Donkergroen	Binnen de opstelling wordt één type turbine voorgesteld (dus 3 of 4 gelijke turbines), om de eenheid van de totale opstelling te benadrukken. De turbines zijn eenduidig van maatvoering en in hun verhouding tussen ashoogte en rotordiameter (min of meer gelijk). De turbines zijn ook gelijk qua kleurstelling. De kansrijke plekken waarbinnen de turbines opgesteld kunnen worden liggen min of meer op gelijke hoogte (170 - 180 meter boven NAP). De definitieve hoogteligging wordt in de definitieve planfase nader uitgewerkt.
Landschap niveau 4: ambitie = zorgvuldige inpassing van de windturbines in de omgeving met oog voor detail en ruimte.	
Donkergroen	De inrichting van de standplaatsen van de turbines zal sober en eenduidig zijn. Randvoorzieningen voor de aansluiting op het elektriciteitsnet en voor de beveiliging worden ingetogen vormgegeven. Ook dit niveau wordt in de definitieve planfase nog nader uitgewerkt. De provincie Limburg biedt hiervoor goede handvatten (zie Handvat Kernkwaliteiten Nationaal Landschap Zuid-

	Limburg). De leidende beginselen L4 (benadrukken hogere delen van plateaus) en L6 (herstel van landschapselementen) en L6 zijn het meest van toepassing.

Afbeelding 3D visualisatie vanuit Avantisallee

Afbeelding 3D visualisatie A76, Heerlen

Inhoudsopgave

1. Inleiding 2
2. Omgevingsparticipatie 3
2.1 Stakeholder- en thema-analyse 3
2.2 Communicatie- en participatie met de omgeving 9
2.3 Extra aandacht voor grensoverschrijdende aspecten 16
3. Financiën 17
3.1 Profijtplan/Maatschappelijke baten vloeien maximaal terug naar gemeenschap 17
3.2. Lokaal eigendom 20
3.3. Coöperatieve ontwikkeling 22
3.4. Financiële uitvoerbaarheid 23
3.5. Geen grondspeculatie 23
3.6. Uitvoerbaarheid 24
4. Ruimtelijke inpassing 27
4.1 Landschap niveau 1: Samenhangend regionaal concept 35
4.2 Landschap niveau 2: opstelling windturbines 35
4.3 Landschap niveau 3: windturbinespecificaties 36
4.4 Landschap niveau 4: zorgvuldige inpassing van de windturbines in de omgeving met oog voor detail en ruimte 37

Bijlagen:

1 Methodiek stakeholder- en thema-analyse
2 Krachtenveldanalyse en Participatieplan
3 Communicatiemiddelen matrix
4 Extra aandacht voor grensoverschrijdende aspecten
5 Mogelijke participatie-instrumenten voor de Duitse omgeving
6 Haalbaarheidsonderzoek ruimtelijke inpassing v2.0
7 Eindconcept quickscan landschap Parkstad Zuid dd 24-07-21
8 Overzicht persoonlijke gesprekken en enquête
9 Mail projectorgansiatie Terugkoppeling gezamenlijk afstemmingsoverleg
10 Intentieverklaring [redacted]
11 Intentieverklaring [redacted]

1. Inleiding

De gemeenten Heerlen, Simpelveld en Kerkrade hebben op 22 februari 2021 de markuitvraag Parkstad Zuid gepubliceerd. Met deze marktuitvraag nodigen zij initiatiefnemers uit om een projectplan voor het ontwikkelen van windenergie in de regio Parkstad op te stellen. De samenwerkende gemeenten hebben in een beoordelingskader randvoorwaarden en ambities beschreven. De marktuitvraag sluit goed aan op de werkwijze van Statkraft, daarom heeft Statkraft zich als initiatiefnemer bij de gemeenten gemeld. Met dit projectplan beschrijft Statkraft hoe zij een initiatief wil ontwikkelen dat voldoet aan uw randvoorwaarden en ambities.

In de inhoudelijke hoofdstukken (hoofstukken 2 t/m 4) beschrijven wij hoe wij de ambities willen bereiken en vatten wij de uitgevoerde onderzoeken over landschap en naar potentieel beschikbare fysieke ruimte samen. Vervolgens geven we hier een toelichting op. De volledige onderzoeken over landschap en naar potentieel beschikbare fysieke ruimte zijn als bijlagen aan het projectplan toegevoegd.

Voor de indeling en opbouw van het projectplan hebben wij aansluiting gezocht bij uw beoordelingskader.
Om die reden bespreken wij pas in hoofdstuk 4 de ruimtelijke inpassing. Wellicht was het logischer geweest om dit hoofdstuk eerder te plaatsen, temeer omdat de beschikbare fysiek ruimte een belangrijke factor is die de mogelijkheden voor daadwerkelijke plaatsing van windturbines bepaalt.

2. Omgevingsparticipatie

Statkraft streeft een zo effectief mogelijke benadering van stakeholders na. Ze wil de stakeholders in een zo vroeg mogelijk stadium betrekken. Dit met de bedoeling om zo groot mogelijke kansen voor de realisatie van windturbines in de omgeving te creëren. In dit hoofdstuk beschrijven wij hoe we dit bewerkstelligen. Statkraft heeft een duidelijke visie op omgevingsparticipatie en kan putten uit ervaringen met andere projecten. Er zijn verschillende vormen en uitvoeringen denkbaar. Statkraft is van mening dat de meest effectieve vorm van omgevingsparticipatie wordt bereikt wanneer de omgeving invloed heeft op vorm en inhoud. Daarom heeft Statkraft nog niet alle aspecten van omgevingsparticipatie volledig vastgelegd en zijn nog niet alle details uitgewerkt. In dit hoofdstuk en in een aantal bijlagen beschrijven we welke onderdelen wij bij omgevingsparticipatie onderscheiden. Verder lichten wij toe welke onderdelen we al in gang hebben gezet en welke activiteiten we de komende tijd gaan oppakken. In de periode tussen het inleveren van het conceptplan Parkstad Zuid en het definitieve plan hebben wij niet stilgezeten. We hebben samen met de andere markpartijen intussen al gesprekken gevoerd met de omwonenden en tegelijkertijd hebben we een aantal individuele stakeholders al een-op-een gesproken. Met deze opgehaalde informatie is het plan voor omgevingsparticipatie aangevuld en aangepast waar nodig. Het aangevulde participatieplan, een tweede versie, is als bijlage 2 toegevoegd. Hiermee willen wij u vast een indruk geven. Wel geven wij daarbij uitdrukkelijk aan dat het definitieve participatieplan in samenspraak met de omgeving verder uitgewerkt zal worden. Als Statkraft uitgekozen wordt om in de volgende fase als enige projectontwikkelaar door te gaan met dit project, zullen wij een aantal lokale omgevingsmanagers via Pouderoyen Tonnaer (voormalig bekend als Aelmans Link) inhuren. Volgende twee deskundigen zullen Statkraft in de volgende fase ondersteunen: [redacted], afgelopen 5 jaar Omgevingsmanager bij het waterschap Brabantse Delta en [redacted]

2.1 Stakeholder- en thema-analyse

In de periode tussen indienen van het conceptplan en het presenteren van het finale plan heeft Statkraft de Stakeholder en thema-analyse verder uitgewerkt. De verwachting is dat op hoofdlijnen deze inventarisatie een goed eerste beeld geeft. Het kan zijn dat na de eerste gesprekken aanpassingen gedaan moeten worden, aangezien in gesprekken met de lokale betrokkenen vaak nog andere belangengroepen geïdentificeerd kunnen worden.

Om de omwonenden van het projectgebied niet te veel te belasten is er in dit stadium voor gekozen om in een gezamenlijke aanpak van alle initiatiefnemers, waaronder Statkraft, de omwonenden te benaderen. In goed overleg met de gemeente en andere initiatiefnemers is besproken dat gedurende de tenderfase van het initiatief alle partijen gezamenlijk optrekken, waarbij de gemeente het initiatief neemt.

De stakeholders die wij nu in beeld hebben zijn in Figuur 2 Resultaat stakeholderanalyse weergegeven.. Dit hoofdstuk gaat in op de stakeholderanalyse en de thema-analyse. Het doel van deze analyse is om eerst een helder overzicht te krijgen van stakeholders en daarna belangen in relatie tot het project en (aanverwante) thema's te onderzoeken. Dit zal vervolgens als uitgangspunt dienen voor de communicatie- en procesparticipatie aanpak.

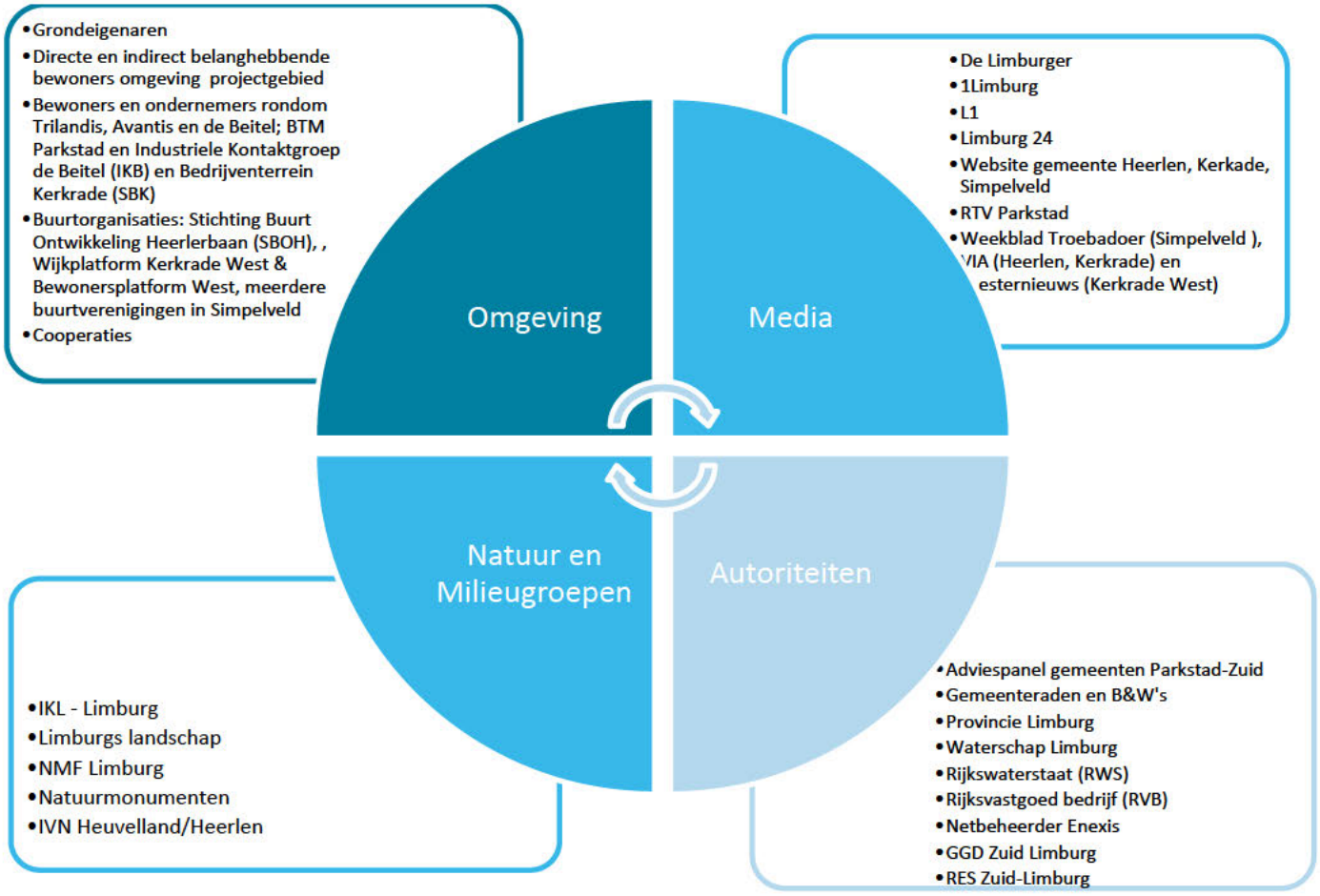
Inventariseren stakeholders: Stakeholderanalyse

Statkraft heeft, volgens de methode die in bijlage 1 is toegelicht, al een stakeholder- (en thema-) analyse gemaakt en deze onderverdeeld naar de volgende doelgroepen:

1. Omgeving
2. Media
3. Autoriteiten
4. Natuur- en milieugroepen

In onderstaande figuur is het resultaat van de stakeholderanalyse samengevat. Dit overzicht is na de eerste gesprekken met de omgeving geactualiseerd.

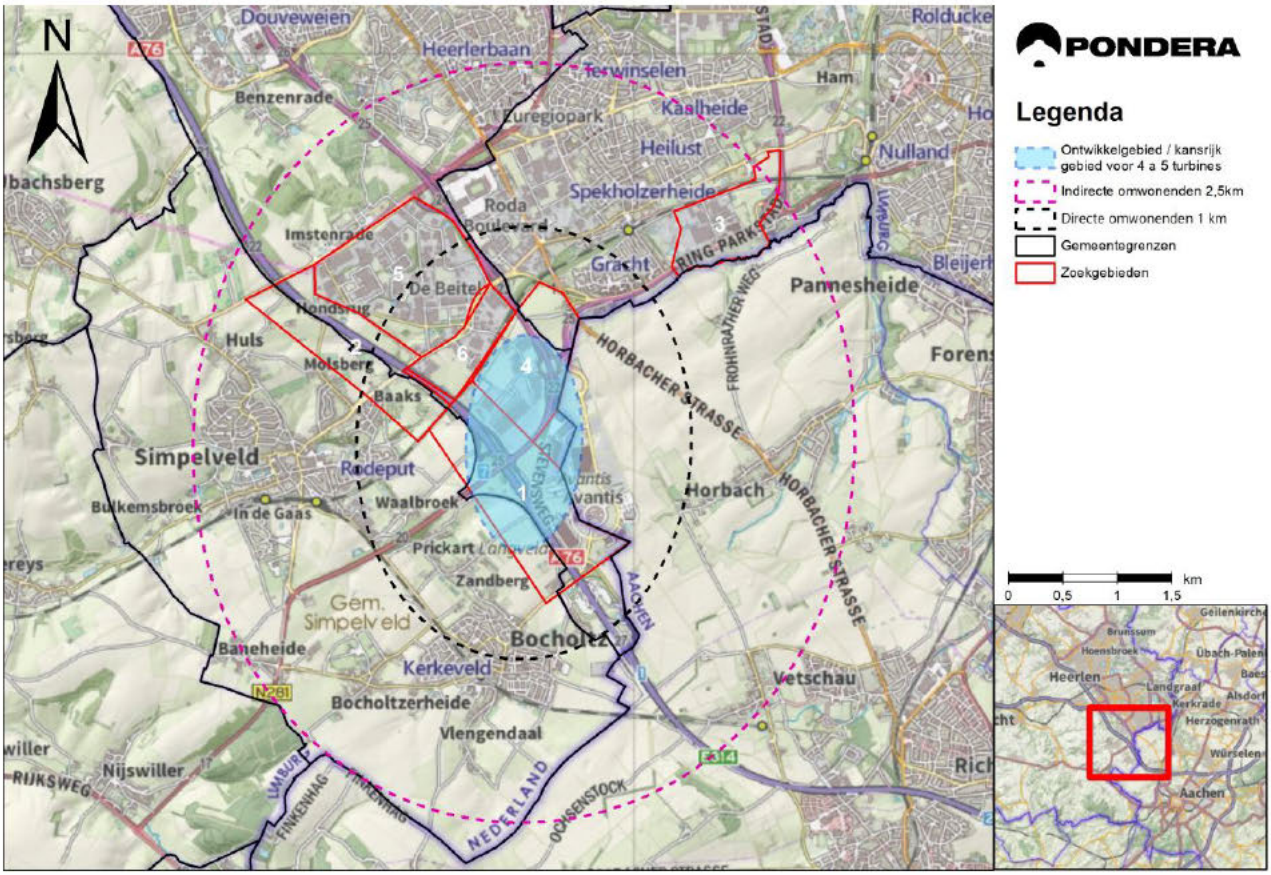
Figuur 2 Resultaat stakeholderanalyse

<u>Directe en indirecte belanghebbenden</u>

In eerste instantie ziet Statkraft alle omwonenden binnen 1 kilometer radius van het ontwikkelgebied als direct belanghebbenden. Daarnaast beschouwen wij alle bewoners binnen 2,5 kilometer radius om het ontwikkelgebied als indirecte belanghebbend (zie figuur 3). Statkraft heeft in een participatieplan, dat als bijlage 2 is toegevoegd, uitgewerkt hoe en in welke fase deze partijen het beste betrokken kunnen worden in het proces.

Figuur 3 Ontwikkelgebied windenergie Parkstad-Zuid

In Figuur 3 Overzicht gevoerde gesprekken is een samenvatting weergegeven van eerste gesprekken en enquêtes met lokale buurtplatformen en omwonenden in Parkstad Zuid. Dit overzicht beschouwen wij als eerste inventarisatie waarmee wij omgevingsparticipatie kunnen opstarten. Gedurende de verdere uitwerking van de initiatiefase en conceptfase zal de tabel worden aangevuld en verrijkt.

Reden waarom we in deze eerste fase tussen het conceptplan en het finale projectplan maar beperkt de omgeving hebben benaderd is tweeledig:

- We hebben met alle initiatiefnemers afgesproken dat we gezamenlijk omgevingsparticipatie vorm geven om te voorkomen dat we met uiteenlopende projectplannen voor verwarring zorgen en meerdere keren bij dezelfde bewoners aankloppen voor hetzelfde doel. Het risico hiervan is dat de bewoners door de bomen het bos niet meer zien en op een later moment afhaken. Bovendien zou de tender niet ten koste van de bewoners moeten gaan, maar er juist voor moeten zorgen dat de bewoners beter betrokken worden in het proces;
- Wij bevinden ons in een competitieve tender, waardoor we voorzichtig moeten omgaan met het verspreiden van gevoelige informatie die door onze concurrenten gebruikt kan worden om daarmee hun plan te verbeteren;

Een samenvatting van het gesprek met de projectorganisatie Parkstad en de andere initiatiefnemers is in de mail van 27 mei 2021 (bijlage 9) opgenomen.

Wel hebben we vanuit Statkraft de afgelopen periode gesprekken gevoerd met een aantal overkoepelende organisaties en bedrijven ([redacted] BTM Parkstad, IKB De Beitel, Natuur en Milieufederatie, Enexis etc.). De projectorganisatie Parkstad houdt de overzicht over alle contacten tussen de initiatiefnemers en de omgeving.

Meer informatie over hoe de geïnventariseerde stakeholders en hun belangen juist in het proces betrokken worden is nader uitgewerkt in het communicatieplan (bijlage 3) en participatieplan (bijlage 2).

Stakeholder strategie: Omgevingstafel
Aan de hand van het stakeholderoverzicht heeft Statkraft een stakeholderstrategie ontwikkeld. De hier gepresenteerde optie voor de omgevingstafel is gebaseerd op de aanname dat Statkraft als enige partij in de Parkstad regio gaat ontwikkelen. Voor het geval dat er meerdere partijen doorgaan, gaan we gezamenlijk met de andere partij en de projectorganisatie Parkstad Zuid het proces aanpassen. Voordat de omgevingstafel opgezet wordt moet de verdeelsleutel voor de gesocialiseerde gebiedsbijdrage vastgesteld worden. Statkraft zal dit proces begeleiden. Zie voor verdere uitleg paragraaf 3.5 Geen grondspeculatie.

Vanuit het beleid en vanuit de omgeving zelf komt duidelijk naar voren dat de Parkstad Zuid bewoners willen meebeslissen over een windpark. Op die manier klinken de lokale voorkeuren duidelijk door in het ontwerp en er wordt gewaarborgd dat de opbrengsten terugvloeien naar de lokale gemeenschap. Uit de eerste stakeholderanalyse blijkt echter ook dat de wensen en verwachtingen uiteenlopen. Zo is er enerzijds een roep om maximale opbrengst te realiseren, anderzijds is er de zorg dat dit ten koste gaat van de flora en fauna in het Limburgse Landschap. Tenslotte wil men natuurlijk ook voorkomen dat een windpark tot burenruzies leidt.

Om deze reden denken we dat een omgevingstafel - waarbij afgevaardigden van verschillende belangen met elkaar tot een gedragen plan voor een windpark komen - goed past bij deze situatie.

Door een omgevingstafel zorgen we ervoor:
- dat er rust en ruimte is om na te denken over de te maken keuzes, hier onderling (tussen de belanghebbenden) van gedachten over kan worden gewisseld en er in goed overleg consensus kan worden bereikt. We verwachten dat het proces ongeveer 1,5 jaar in beslag neemt;
- dat de omgeving een gelijkwaardige gesprekspartner is van Statkraft. We werken samen toe naar oplossingen. De omgevingstafel ‘windpark Parkstad Zuid’ heeft participatieniveau ‘Meebeslissen’;
- dat de keuzes die gemaakt worden door de omgeving en Statkraft ook inzichtelijk zijn voor de gemeenteraad en het college.

Het doel is om samen te komen tot een door de omgeving breed gedragen plan. Een goed doorlopen proces zal ook het besluitvormingsproces binnen de gemeenteraden helpen.

Wie zitten er aan tafel?
- De omgevingstafel bestaat uit de vertegenwoordigers van de belangengroepen (zoals de lokale coöperatie, lokale bedrijven, natuurverenigingen en grondeigenaren, gemeente en andere relevante stakeholders binnen Parkstad Zuid). Het is belangrijk dat alle belangen vertegenwoordigd zijn aan de omgevingstafel. Idealiter bestaat een omgevingstafel uit maximaal 20 deelnemers. Van één belangengroep maken maximaal twee afgevaardigden deel uit van de omgevingstafel.
- De rol van de gemeente kan in overleg worden bepaald. We stellen voor dat een projectleider deelneemt aan de omgevingstafel.
- Statkraft kan initiator zijn van de omgevingstafel of deelnemer (dit is mede afhankelijk van de rol die de gemeente op zich wil nemen). In dat geval geeft Statkraft aan binnen welke kaders keuzes kunnen worden gemaakt. Deze kaders zijn opgesteld in dit plan. Binnen deze kaders zit voldoende ruimte om weloverwogen

keuzes te maken samen met de omgeving. Zo kan er bijvoorbeeld gekozen worden voor een optimale bezetting van het aantal windmolens, de exacte locatie van de molens op de aangewezen lijnen of keuzes rondom ecologie.
- Er moet een onafhankelijke voorzitter worden gekozen en een secretaris.

Hoe wordt de omgeving breed betrokken bij deze aanpak?

- Om iedereen (omgeving breed) op de hoogte te brengen van het proces en de mogelijkheid om deel te nemen aan de omgevingstafel, organiseren we een openbare informatiebijeenkomst:
    - Hier wordt aangegeven welke belangenverenigingen er zijn. Inwoners die nog niet georganiseerd zijn kunnen zich bij hen aansluiten.
    - Om lokale bedrijven een forum te bieden streven wij naar het opzetten van een samenwerkingsverband van bedrijven in de nabijheid van het windpark
    - Indien inwoners hun belang nog niet vertegenwoordigd zien bij een van de bestaande organisaties/verenigingen, kunnen zij hun eigen platform oprichten.
- De belangenverenigingen houden contact met hun achterban. En vragen om hun mening. Statkraft faciliteert dit proces door het opstellen van gespreksverslagen die doorgestuurd kunnen worden aan de achterban. En daarnaast kunnen we ondersteunen door bijvoorbeeld het opstellen van een enquête om de voorkeur voor financiële participatiemogelijkheden uit te vragen. Of door het inrichten van ontwerpateliers, waarbij de achterban ook de kans krijgt om hun ideale schets van het gebied te maken. Zie hiervoor ook de bijlage 3 communicatiemiddelen
- Op onze projectwebsite worden updates gegeven over de vorderingen in het proces

Welke onderwerpen komen aan bod?

- Keuze rondom dimensies en type windturbine
- Keuzes rondom rechtsvorm
- Keuzes rondom financiële participatie
- Optimale uitwerking van het plan, de inzet van het aantal windmolens
- Inzicht in de consequenties van de verschillende scenario's
- Koppelkansen met ecologie (bomen en planten), de aanpak van fiets- en wandelpaden
- Keuzes met betrekking tot ruimtelijke inpassing
- Wat de omgevingstafel verder van belang vindt

Hoe ziet het proces eruit?

- We verwachten dat er ongeveer 9 bijeenkomsten nodig zijn van elk 2-3 uur en het traject daardoor ongeveer 1,5 jaar in beslag neemt. Als er meer bijeenkomsten nodig zijn, dan kan een additionele sessie na gezamenlijk besluit ingepland worden.
- Per hoofdthema (financiële participatie, ontwerp, ruimtelijke inpassing en natuur) worden er steeds twee bijeenkomsten gepland. In de eerste bijeenkomst worden de stakeholders geïnformeerd over de door Statkraft opgestelde kaders – de bouwstenen- en is er ruimte voor het uitwisselen van reacties. Indien relevant kan er een gast aan tafel worden uitgenodigd. Vervolgens krijgen de stakeholders de gelegenheid om hun achterban te consulteren. Zoals aangegeven kan Statkraft hierin een ondersteunende rol spelen door bijvoorbeeld het opstellen van een enquête en of door het inrichten van ontwerpateliers. In de daaropvolgende sessie worden de standpunten besproken en werken de belangenvertegenwoordigers toe naar een gezamenlijke oplossing.

	Starters-bijeenkomst (1x bijeen)	Financiele participatie (2x bijeen)	Plaatsing windmolens (2x bijeen)	Ruimtelijke inpassing (2x bijeen)	Eindresultaat & evaluatie (1x bijeen)	Bespreken reactie raad (1x bijeen)
Onderwerp	Doel & dromen	Welke keuzes zijn er? Wat is een eerlijke verdeling?	Opties en varianten toelichten; voorkeursrichting	Knelpunten en oplossingen bespreken	Terugblikken ; zijn alle punten goed opgepakt?	Is het nodig om het plan bij te sturen?
Gast	Onafhankelijk expert in burger-participatietrajecten	Financieel expert	Gemeente natuur en milieu & RO	Gemeente natuur en milieu & RO		Onafhankelijk expert in burger-participatietrajecten
Achterbann	Verslag	Enquête om voorkeur aan te geven en verslag	Verslag en ontwerpateliers voor achterban (max 2)	Feedback mogelijk	Verslag	Verslag

Figuur 4 Voorstel omgevingstafel

Wat gebeurt er met de Omgevingstafel nadat het plan is ingediend?

- De omgevingstafel kan een rol vervullen als toezichthouder op de uitvoeringsorganisatie die invulling geeft aan de gemaakte afspraken. Zoals afspraken omtrent financiële participatie.
- Daarnaast zal Statkraft de omgevingstafel bijeenroepen op de relevante momenten Bijvoorbeeld over de feestelijkheden rondom het in gebruik nemen van het park of de promotie activiteiten rondom het park.

De omgevingstafel zoals hier voorgesteld is gebaseerd op de opzet van het Nederlandsplatform Burgerparticipatie en Overheidsbeleid (NPBO). Zie hiervoor https://www.npbo.nl/wp-content/uploads/2020/06/De-omgevingsraad.pdf. Bij tal van windmolenparken hebben zij een omgevingsraad en tafels op succesvolle wijze ingezet en de opgedane lessen opgetekend.

Ervaringsdeskundigen van het NPBO of van Bureau Burgerberaad kunnen als onafhankelijk adviseurs op relevante momenten betrokken worden bij dit traject.

Figuur 8 Omgevingsadviesgroep Energiegebied Bergentheim

2.2 Communicatie- en participatie met de omgeving

Communicatieplan

Met een windproject kom je aan de leefwereld van mensen. Daarom is zorgvuldige communicatie met een heldere kernboodschap, kaders en verwachtingen één van de belangrijkste randvoorwaarden voor een goed participatietraject. Dat vergt goede keuzes in waar, wanneer en hoe welke boodschap wordt verteld. Deze aspecten komen allemaal samen in het communicatieplan zoals hieronder geformuleerd.

Kernboodschap

De kernboodschap, ook wel communicatieboodschap, die voor het project wordt opgesteld is eenduidig en dient gebruikt te worden in de diverse in te zetten communicatiemiddelen zoals op project website, in presentatiemateriaal, in bewonersbrieven of huis-aan-huisbladen.

In deze kernboodschap komen in ieder geval de volgende aspecten aan bod:

1. Locatie windproject;
2. Uitleg karakteristieken project en invloedsgebied/scopeafbakening zowel in het kader van impact op de leefomgeving als meekoppelkansen;
3. Duidelijkheid en informatie over (participatie)proces: hoe ziet het proces er de komende maanden uit, zowel op gebied van participatie als de ruimtelijke procedure[2] en borging wet- en regelgeving;

[2] De communicatie over de ruimtelijke procedure wordt afgestemd met het bevoegd gezag. In deze belangrijke periode worden zowel de communicatiemiddelen van het bevoegd gezag als Statkraft gebruikt.

4. De mate van invloed die de stakeholder heeft (de trede van de participatieladder) en de kaders waarbinnen geparticipeerd kan worden.

Daarnaast wordt de kernboodschap per stakeholder (zoals de omwonenden of de lokale coöperatie) aangevuld met de (financiële) voordelen die de betrokkenheid bij het project de stakeholder kan bieden:

- Meedenken over de landschappelijke inpassing van het park;
- De mogelijkheid voor alle betrokkenen om financieel te participeren in het windpark;
- Educatieve trajecten en lespakketten voor lokale scholen en verenigingen;
- Lokale werkgelegenheid.
- Goedkoper stroom en/of gratis zonnepanelen in een bepaald gebied

Communicatiedoelen

Heldere afspraken over communicatie dragen bij aan de volgende communicatiedoelstellingen:

1. Duidelijkheid aan betrokkenen waar ze informatie kunnen vinden of met hun vragen terecht kunnen:
    - Informatie en inzicht geven in het project over onder andere technische oplossingen en financiële mogelijkheden;
    - Kweken van begrip voor de nut en noodzaak van het project;
    - Mensen uitnodigen om in gesprek te gaan over meekoppelkansen, zorgen en wensen;
2. Een positief imago van het project en betrokken partijen.

Communicatiemiddelen en strategie

Communicatiemiddelen voor de verschillende onderscheiden stakeholders worden geselecteerd aan de hand van de gemaakte stakeholder- en thema-analyse en het bijbehorende participatieniveau. De koppeling van doelstellingen, doelgroepen/stakeholders en communicatiemiddelen mondt uit in een communicatieplan. Statkraft maakt gebruik van verschillende manieren om omwonenden en andere belanghebbenden te betrekken. Dit kan in de vorm van keukentafelgesprekken, informatiebijeenkomsten of tijdens sessies met de omgevingstafel (bijv. ontwerpsessies, ruimtelijke inpasssing) . Bewezen effectieve middelen bij voorgaande windprojecten zijn bijvoorbeeld werken met referentiebeelden, artists' impressions en/of van een virtual reality platform, oftewel live aanpassingen aan het 3D-ontwerp maken. In bijlage 3 is een zogenaamde (communicatie)middelenmatrix opgenomen.

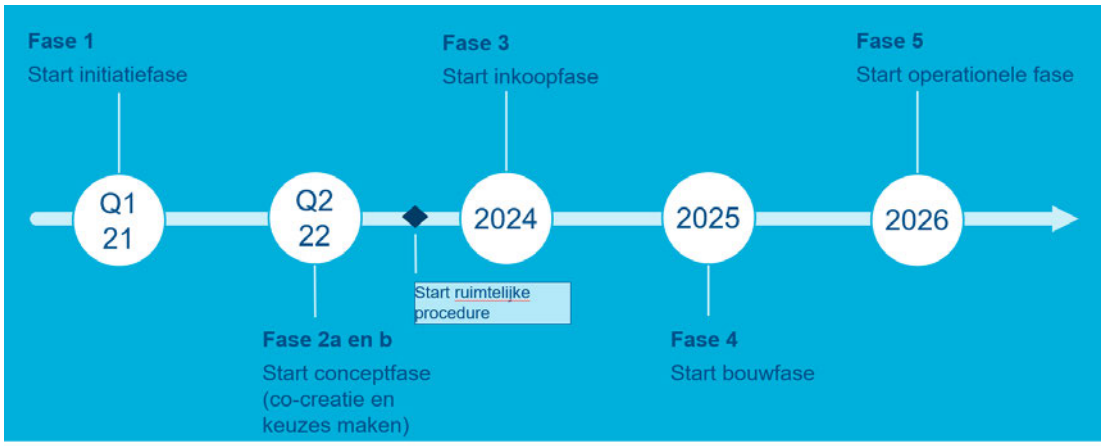
Communicatie in tijden van COVID-19

De huidige COVID19-maatregelen en het online thuiswerken zijn een uitdaging voor ons allemaal. Met name in projecten waarbij participatie noodzakelijk en wenselijk is. Toch streven we ernaar om de participatie binnen projecten zoveel mogelijk doorgang te bieden. Deze e-participatie wordt afhankelijk van het doel van het overleg, de stakeholders die om de digitale tafel zitten en de groepsgrootte in verschillende vormen aangeboden en gefaciliteerd. De geschikte digitale tool wordt op basis hiervan gekozen. Van interactieve online workshops tot digitale afname van interviews. Met de tool Mentimeter kunnen we real time vragen en stellingen voorleggen aan stakeholders om wensen op te halen of meningen te peilen. Uiteindelijk hopen we zo snel mogelijk weer fysieke bijeenkomsten op te kunnen zetten waar we iedereen kunnen verwelkomen.

Procesparticipatie

In de marktuitvraag voor initiatiefnemers is genoemd dat men zo vroeg mogelijk directe belanghebbenden moet betrekken bij de planvorming. Statkraft streeft naar een zorgvuldig proces om de lokale belangen van omwonenden en maatschappelijke organisaties en instanties te betrekken alvorens de planprocedure wordt gestart. Hiermee wordt geprobeerd tegenmoet te komen aan de verschillende belangen, kansen op (financiële) samenwerking te benutten en eventuele overlast en/of negatieve gevolgen te beperken

Figuur 2 Omgevingsmanagement in fasen

Zoals in figuur 5 is weergegeven, heeft het gehele project een doorlooptijd van minimaal 5 jaar en bestaat het project uit vijf fasen. Omgevingsmanagement zal per fase een andere invulling krijgen, omdat de intensiviteit van het omgevingsmanagement per fase verschillend is. Met voorliggend plan wordt inzicht gegeven in de communicatie- en participatie (inclusief activiteiten) per fase zoals gecommuniceerd in de marktuitvraag.

Door de omgeving bij het windproject te betrekken wordt beoogd om tot een lokale en maatschappelijke inbedding van het project te komen waarbij rekening wordt gehouden met de diverse belangen in het gebied. We luisteren en analyseren wat er gezegd wordt, waarom het gezegd wordt en brengen de consequenties met elkaar in kaart om zo goed onderbouwde keuzes te kunnen maken. Keuzes die iedereen kan begrijpen, waar misschien niet iedereen het 100% mee eens zal zijn, maar die uiteindelijk zullen leiden tot een kwalitatief goed plan dat zo breed mogelijk gewaardeerd wordt. Onderstaand treft u de uitgangspunten aan die Statkraft hanteert bij omgevingsmanagement.

Drie uitgangspunten:

1. **Voeren van de dialoog met betrokkenen** om zo de vertrouwensrelatie en de gedragenheid van het project te vergroten middels persoonlijke gesprekken en bijeenkomsten. Betrokkenen krijgen de ruimte om gehoord te worden en echt een inbreng te hebben. Het is uiteraard wel belangrijk dat de kaders waarbinnen geparticipeerd kan worden helder worden gecommuniceerd aan het begin van een persoonlijk gesprek, een bijeenkomst of een co-creatiesessie. De kaders worden vooraf besproken met de stakeholders, eventueel aangescherpt en vastgesteld. Dit vormt een goede basis voor de inhoudelijke gesprekken die daarna plaatsvinden.
2. **Faciliteren van een gelijk kennisniveau** over de energietransitie en over windparken is belangrijk. Door middel van ontwerp- en co-creatiesessies, ondersteund door visualisaties en 3D-ontwerp worden de betrokkenen meegenomen.

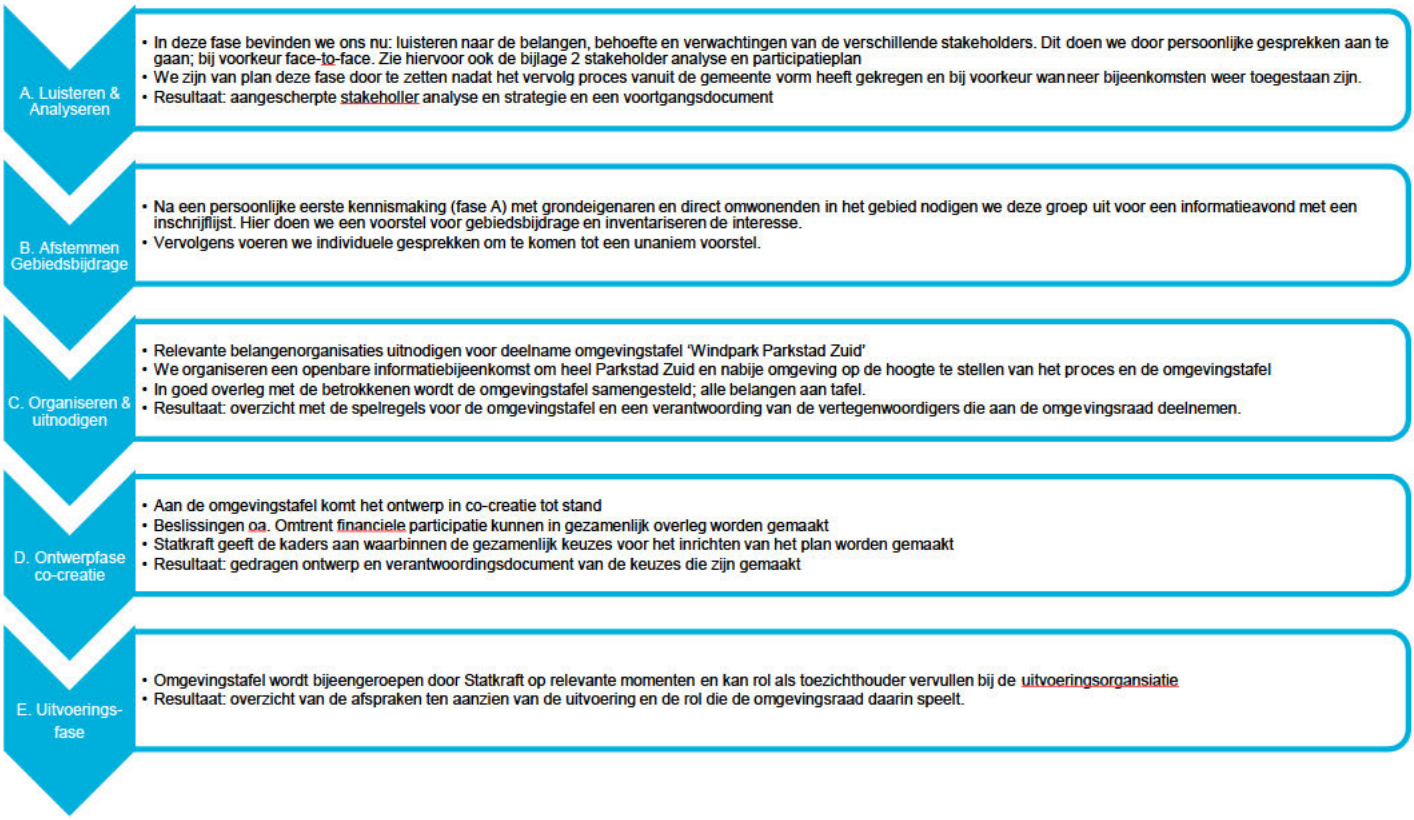
3. **Aansluiten bij belevingswereld en betrokkenheid** van mensen is van groot belang. Een participatietraject is maatwerk en wanneer er gevoeligheden spelen dan dient tijdig te worden bijgestuurd in het participatieplan. Deze gevoeligheden worden in de stakeholder- en thema-analyse geïnventariseerd en zullen gedurende het proces worden aangevuld.

PARTICIPATIE IN FASE 1 en 2: INITIATIEFASE EN CONCEPTFASE

Raadpleging van de omgeving

Zoals eerder aangegeven streeft Statkraft ernaar om directe belanghebbenden zo vroeg mogelijk te betrekken bij de planvorming. Tegelijkertijd moeten we ervoor waken om de omwonenden niet te verwarren door uiteenlopende plannen van verschillende initiatiefnemers. Het concept-projectplan is ingediend op 23 april 2021. Vanaf mei 2021 hebben wij het gesprek met de stakeholders opgestart. Naast diverse een-op-een gesprekken die wij individueel hebben gevoerd zijn er inmiddels ook enkele bijeenkomsten georganiseerd waarbij alle initiatiefnemers en de Parkstad-gemeenten betrokken waren.

Figuur 6 Participatie in fase 1 en 2

De focus ligt nu met name op het **informeren van stakeholders** en **ophalen van input** ter verrijking van het ontwerp. We zijn vooral benieuwd naar welke lokale wensen en belangen er spelen. Gezamenlijk met de gemeenten en alle andere initiatiefnemers zijn deze eerste raadplegingen opgezet. De gemeente/wethouder heeft de gemeentelijke ambities op het gebied van de energietransitie aan de aanwezige stakeholders toegelicht. De plannen rondom Statkrafts

plannen voor windenergie in Parkstad zijn nog niet concreet besproken met de omgeving. Statkraft heeft tijdens deze eerste bijeenkomsten voornamelijk informatie rondom lokale wensen en zorgen opgehaald.
In samenspraak met de gemeenten wordt besloten of in deze fase begonnen wordt met een (eventueel vrijwillig) Milieueffectrapportage.

In onderstaande figuur is een overzicht van de inmiddels gevoerde gesprekken opgenomen. De belangrijkste inzichten zijn hier te vinden. In bijlage 7 zijn de bevindingen van de gesprekken en bijeenkomsten uitgewerkt. De input van de stakeholders betrekken we bij de verdere uitwerking van het plan. Zoals eerder al omschreven hebben er maar een beperkt aantal gesprekken plaats gevonden door de concurrentiegevoelige situatie.

Figuur 3 Overzicht gevoerde gesprekken

Wanneer	Stakeholder	Inzichten
April 2021	Netwerkbeheerder Enexis *Gesproken met Ellen Bouwmans op 19 April*	In gesprekken met Enexis is bevestigd dat op het station Terwinselen op dit moment een maximale capaciteit van 36,4 MVA beschikkbaar is per klant/aansluiting op 10 kV. De realisatiejaren van het windpark zijn naar huidige verwachting 2025/26. De investeringsplannen van Enexis bevestigen dat er geen schaarste op het netwerk te verwachten is. Rond het jaar 2025 is een uitbreiding van het station gepland.
Mei t/m Juli 2021	Wijksraden en buurtverenigingen en omwonenden samen met alle initiatiefnemers *Meerdere bewonersconsultaties op 17, 18 en 20 mei en een meedenksessie op 30 juni, informatieavond op 8 juni*	Afgelopen 3 maanden (mei, juni, juli) vonden meerdere informatiesessie, bewonersbijeenkomsten en bewonersconsultaties plaats o 17,18 en 20 Mei Bewonerconsultatie met meerdere buurtorganisaties in Simpelveld, Kerkrade en Heerlen o 8 juni Informatiebijeenkomst Parkstad Zuid door projectorganisatie o 30 juni meedenksessie Windenergie Parkstad Zuid met initatiefnemers Uit de analyse van een aantal meedenk- en ophaalsessie blijkt dat de lokale omgeving volgende aspecten belangrijk vindt: - Dat de lokale omgeving goed meegenomen wordt in de informatievoorziening en besluitvorming - Dat er zorgen zijn over slagschaduw, geluid, gezondheid en horizonvervuiling in verband met windturbines. - Dat men wil meeprofiteren, zowel individueel als ook collectief - Een zo groot mogelijke afstand van de turbines naar de woningen - Zorgen over fauna en flora en over waardedaling van huizen werden ook door een aantal omwonenden als zorgpunt geuit - Men wil graag een mix van projecten zowel voor de leefomgeving als ook voor meer duurzame energie uit het omgevingsfonds terugzien - Omwonenden willen graag meedenken over de omgevingsfonds en participatiemogelijkheden

		- Ongeveer de helft van omwonenden is wil graag investeren in een groot wind energieproject. Uit een aantal digitale ophaalsessie kwam naar voren dat vooral de bewoners in Simpelveld zich zorgen maken over de komst van (nog meer) windturbines in aanvulling op degene die er aan de Duitse kant staan. Zij willen vooral betrokken zijn in het proces aan de voorkant. De horizonvervuiling blijft hier een grote aandachtspunt. IKB De Beitel geeft aan dat de lokale bedrijven hun industrieterrein als niet geschikt zien voor windturbines. Zij geloven dat het veel beter past bij grotere bedrijven in Trilandis en Avantis. Ze zijn op dit moment niet actief bezig met duurzaamheid maar willen graag met Statkraft in gesprek over Garanties van Oorsprong en Co2 certificaten. Als onderdeel van de financiële participatie wordt deze optie in de omgevingstafel verder uitgewerkt. Ze willen pas het gesprek voorzetten zodra de winnaar bekend is. Statkraft heeft nu prioriteit gegeven aan de direct omliggende bedrijventerreinen voor de mogelijke windturbine locaties. In de volgende fase komen verdere omwonenden en belanghebbenden aan bod, waaronder SBK (Bedrijventerrein Kerkrade) De buurtorganisaties van de drie gemeenten willen graag in het vervolgtraject betrokken blijven. Zij hebben in een eerste sessie volgende punten benadrukt: - Dat mensen nog niet goed op de hoogte zijn van het windproject. - Een goede mix van communicatiemiddelen moet worden ingezet om zoveel mogelijk mensen te bereiken Oud zeer speelt in Simpelveld over de windturbines in Duitsland en in Kerkrade over de Buitenring
Mei/juni/juli 2021	Energie coöperaties De Omslag, Duurzaam Heerlen, Windunie; *In deze fase gezamenlijk omgevingsparticipatie vorm gegeven*	Constructieve samenwerking ivm omgevingsmanagement in deze fase. Statkraft staat nog steeds open voor een samenwerking met de coöperatieve initiatiefnemers ook als Statkraft als winnende partij naar voren komt. In het verdere proces wordt uitgezocht in hoeverre dit haalbaar is
Mei 2021	Grondeigenaren Grensoverschrijdende bedrijventerrein en Trilandis	Zie samenvatting in 3.6 Uitvoerbaarheid
Mei 2021	BTM Bedrijventerrein en IKB De Beitel *Gesproken met Ralf Steinbusch en Frank Jeuring op 29 juni*	Lokale bedrijven op de Beitel zijn geen voorstanders van windturbines in hun industriegebied. Ze vinden dat ze beter passen in Avantis en Trilandis. Willen graag met de winnaar in gesprek over verduurzaming mogelijkheden voor lokale bedrijven (GvO, CO2)

Juni 2021	[redacted] *Gesprokken met* [redacted] *op 24 juni 2021*	[redacted]zoekt mogelijkheden om te participeren in windparken, op eigen terrein of terrein van derden en samen met derden. Zie Mail in de bijlage 11
Juni 2021	Natuur – en milieufederatie Limburg *Gesprokken met Pim Brueren op 30 juni 2021*	Het algemene standpunt van NMF Limburg is pro- duurzame energie mits het in geschikte gebieden en op een goede manier gebeurd. NMF heeft in 2018 de windmolenvisie voor Limburg gepubliceerd. De visie is vertaald naar een app (TRINL) waar inzicht gewonnen kan worden over NMF's standpunt. In onderstaande afbeeldingen wordt inzichtelijk dat het zoekgebied 1 en 4 deels samenvalt met het voorkeursgebied van NMF. Aan de andere kant is het hele gebied ten westen van de snelweg uitsluitingsgebied voor NMF omdat het binnen het Limburgse Landschap ligt. Ondertussen zit NMF nog wat soepeler in dan wat ze toen in 2018 hebben aangegeven doordat het duurzame energie verhaal in een stroomversnelling terecht is gekomen, zegt Pim. Als ons plan past binnen de windvisie van NMF dan kunnen zij ons helpen om hun achterbaan mee te krijgen. Zij vertegenwoordigen rond 100 natuurorganisatie lokaal. NMF limburg kan ook meehelpen om de juiste soorten bomen en planten te kiezen, als we meer bomen willen planten.
Juni en Juli 2021	Particuliere Grondeigenaren [redacted]	De gronden in ons projectgebied zijn in eigendom van de gemeente, deels in samenspraak met andere overheidsinstanties, verschillende bedrijven en particulieren. De grond is met name in gebruik als industriegebied. De grondeigenaren met die we tot nu toe hebben gesproken staan er positief tegenover om het gesprek over een windturbine op hun grond voort te zetten. Zie samenvatting in 3.6 Uitvoerbaarheid
Juli 2021	GGD Limburg *Gesprokken met Paola Esser op 12 juli*	De GGD graag betrokken wil zijn bij het onderwerp windturbines in Limburg Zuid. Het is nog de vraag in welke hoedanigheid de GGD kan en wil aanhaken tijdens de verdere uitwerking van het plan. Deze vraag wordt nu intern besproken.

Wanneer	Stakeholder	Verwachte interesse samenwerking
Augustus 2021	CEVA Technologies	Positief, Gesprek staat gepland medio augustus
Augustus 2021	WPD	Geïnteresseerd in gesprek
September 2022	[redacted]	Positief
Januari 2022	IVN Heerlen/Heuvelland, IKL Limburg, Landschap Limburg	Aandachtspunten moeten meegenomen worden in projectplan
Januari 2022	Overige grondeigenaren	Positief mits zij voldoende gecompenseerd worden

Figuur 4 Overzicht nog te voeren gesprekken

Een eerste indicatie van het vervolgproces is in Bijlage 2 Participatieplan te vinden.

2.3 Extra aandacht voor grensoverschrijdende aspecten

Het plangebied ligt op korte afstand van en grenst zelfs deels aan Duits grondgebied. Wij zijn er ons bewust van dat ook stakeholders uit Duitsland betrokken moeten worden bij de ontwikkeling van het windpark. Diverse belanghebbenden (zie bijlage 4) hebben we inmiddels in beeld. We willen de Duitse belanghebbenden actief benaderen en in een zo vroeg mogelijk stadium zo effectief mogelijk informeren en maximaal betrekken bij de planvorming. We organiseren speciaal voor de Duitse belanghebbenden informatiebijeenkomsten. Ook willen we daar waar nodig één-op-één gesprekken plannen. De belanghebbenden van de operationele Duitse windparken willen we ook zo snel mogelijk betrekken bij de ontwikkeling. Statkraft Duitsland ondersteunt hierbij haar Nederlandse collega's van het projectontwikkelingsteam. Voor de volledigheid hebben we een overzicht van mogelijke financiële participatie-instrumenten voor de Duitse omgeving als bijlage 5 toegevoegd. In hoeverre we deze instrumenten willen inzetten moet in de volgende fase en samen met de omgevingstafel besloten worden.

Afbeelding 3D visualisatie Alter Heerler Weg

3. Financiën

In dit hoofdstuk beschrijven we alle financiële aspecten bij de ontwikkeling van het project. Het gaat zowel om keuzes met betrekking tot de rechtsvorm, financiële participatievormen als om de exacte invulling van het windpark.

Afgelopen drie maanden zijn de initiatiefnemer begonnen met omgevingsmanagement, dat wil zeggen het ophalen van lokale bevindingen en informatie. Echter was het niet mogelijk om onderwerpen als financiële participatie al concreet uit te werken omdat Statkraft in competitie zit met andere partijen en alleen gezamenlijke gesprekken konden plaatsvinden. Bovendien is het van belang dat alle keuzes die gemaakt worden rondom financiën en participatie breed geaccepteerd worden. Daarom kiest Statkraft voor het omschrijven van de algemene kaders waarmee ons bedrijf werkt. Alle details worden in de volgende fase gezamenlijk met de burgers/coöperatie uitgewerkt.

3.1 Profijtplan/Maatschappelijke baten vloeien maximaal terug naar gemeenschap

Profijtplan

Statkrafts visie voor waardecreatie houdt in dat de omgeving van de financiële meerwaarde moet kunnen profiteren. Vanaf het begin hebben lokale belanghebbenden medezeggenschap in het ontwikkelproces. Van initiatie tot exploitatie wordt het project en de waarde met de omgeving gedeeld. In onderstaande tabel geven wij inzicht in de verwachte investeringskosten en rendement voor zowel de lokale omgeving als ook Statkraft.

Omgevingsfonds

In de NWEA-gedragscode wordt aanbevolen dat voor windprojecten een lokaal omgevingsfonds wordt opgericht. Zodat de lusten zoveel mogelijk in de omgeving van het initiatief zullen landen. In het omgevingsfonds wordt jaarlijks een bedrag gestort. Statkraft neemt als uitgangspunt dat er minimaal 0,50 € per geproduceerde MWh in het omgevingsfonds wordt gestort wat als maximale richtbedrag in de NWEA-gedragscode vermeld staat. De exacte hoogte van dit bedrag is o.a. afhankelijk van de hoogte van de gesocialiseerde grondvergoeding. Statkraft kan de lokale omgeving ondersteunen in het vormgeven van een fonds. De bestemming van de jaarlijkse bijdrage zal een fysiek en ruimtelijk karakter hebben en wordt in samenspraak met de omgevingstafel gedefinieerd. Verder kan besproken worden wie zitting nemen in het omgevingsfonds en wat de uitgangspunten zijn voor besteding. Vervolgens kan het omgevingsfonds zelfstandig verder.

We zullen meerdere mogelijkheden voorleggen aan de omgevingstafel waar ze zelf een keuze in kunnen maken. De opties die wij voorleggen zijn opgehaald in de meedenksessies door de burgers van Parkstad Zuid (in Bijlage 8 is een samenvatting van de enquête te vinden).

Uitgangspunten zijn:

1. De lokale omgeving vindt het belangrijk dat zowel individueel geprofiteerd kan worden als ook collectief. De omwonenden willen dat de maatregelen uit het omgevingsfonds zowel verbonden zijn aan duurzame energie als ook met leefbaarheid van het gebied.
2. Vergroening omgeving/ meer bomen en natuur: Hierbij valt ook te denken aan het inrichten van een wandelpad bijvoorbeeld langs ecologisch of historisch waardevolle route. Boorden met uitleg over historie en/of natuur kunnen geïnstalleerd worden. Natuur en Milieufederatie Limburg heeft aangeboden om te helpen met het kiezen van inheemse soorten bomen en planten.
3. Compensatie energiekosten: Een meerderheid van de omwonenden heeft aangegeven dat ze graag goedkopere stroom terugzien voor de windturbines. In de omgevingstafel word deze optie nader uitgewerkt.
4. Energieopslag: Buurtaccu, waterstof of anders

5. Educatie: In de enquête werd educatie af en toe genoemd. Vooral in samenhang met energie zoals bijvoorbeeld van Steenkool naar Windenergie, het toegankelijk maken van een windturbine, lespakketten voor kinderen en volwassenen etc
6. Wat minder vaak gekozen hebben omwonenden voor het ondersteunen met het verduurzamen van eigen woning bijvoorbeeld door een adviseur die vrijblijvend advies geeft, collectief isoleren, helpen met afstappen van het gas, warmtepomp etc
7. Voorzieningen op wijkniveau zoals zwembad, buitenspeeltuin, autosharing, meer openbaar vervoer etc.

Zon op dak op bedrijventerreinen

Zon en wind hebben een complementair opwekprofiel. Als de zon niet schijnt, dan waait vaak de wind, en andersom. Daarmee zou een zonne-installatie stroom op dezelfde aansluiting als wind kunnen leveren zonder dat additionele transportcapaciteit nodig is. Op het bedrijventerrein van Trilandis, de Beitel en Avantis zijn nog niet alle daken voorzien van zonnepanelen. Volgens Marc Nelissen, Accountmanager ondernemershuis, Gemeente Heerlen, krijgen alle nieuwe gebouwen die in Trilandis en Avantis gebouwd worden, zonnepanelen op hun daken. We gaan in de volgende fase verder in gesprek met deze bedrijven om een koppeling van de netaansluiting te bespreken. In de volgende fase inventariseren wij de fysieke mogelijkheden voor zon op dak en maken afspraken met de bedrijventerreinen.

Financiële participatiemogelijkheden voor omwonenden

Ons voorstel is dat het recht om te investeren in het eigen vermogen van het project in eerste instantie ligt bij de inwoners van Parkstad Zuid en de lokale bedrijven. In de volgende fase onderzoeken we in hoeverre de bewoners van de gemeente Aken financieel kunnen deelnemen. Een eerste inventarisatie van gebruikelijke instrumenten is in bijlage 5 te vinden. Het idee van Statkraft achter het investeringsrecht is directe betrokkenheid bij en invloed op het initiatief, waarbij men ook kan meeprofiteren. Meer informatie is te vinden in bijlage 2 Financiële participatie en rechtsvormen en onder 3.2 Lokaal eigendom

Indicatief inzicht in Statkrafts boekhouding

Tabel 3.1.1 Indicatief inzicht in Statkrafts boekhouding

		Lokaal	Statkraft
%	Aandeel	75	25
MW	Opgesteld vermogen	18	6
GWh	Jaarlijkse energieproductie (P50)*	52 – 60	18 – 20
kEUR	Globaal investeringsbedrag**	21.060	7.020
%	Benodigd eigen vermogen**	20	100
kEUR	Benodigd eigen vermogen**	4.212	7.020
kEUR	Benodigd vreemd vermogen (projectfinanciering)**	16.848	-
%	Rente op vreemd vermogen**	1	-
kEUR	Inschatting ontwikkelkosten***	1.300	450
kEUR/jaar	Vaste O&M-kosten**	198	66
kEUR/jaar	Variabele O&M-kosten**	395 - 456	137 - 152
kEur/jaar	Omgevingsfonds	26 – 30	9 - 10
Inkomsten			
EUR per MWh	Subsidieniveau 2021**	< 54,3	
kEUR per jaar	Verwachte inkomsten op basis van subsidie	2.800 – 3.200	970 – 1.100
%	Gemiddeld rendement per jaar op eigen vermogen	11%**	< 6 %

* P50 productie van 70-80 GWh voor 4 turbines

** Getallen zijn indicatief en gebaseerd op het eindadvies SDE++ 2021 van het planbureau voor de leefomgeving voor het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

*** gebaseerd op Ecofys Kostenprijsanalyse Wind op Land 2017

3.2. Lokaal eigendom

Investeringsrecht

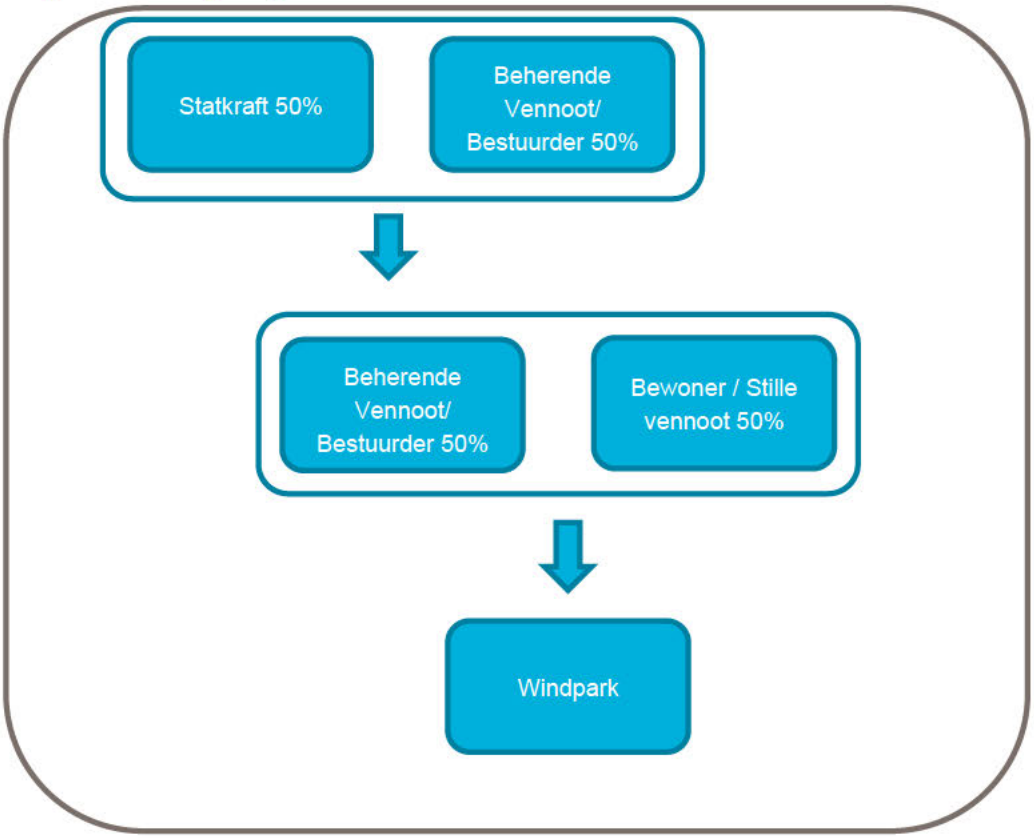
Om draagvlak en acceptatie van duurzame energieprojecten te vergroten zijn de gerealiseerde projecten bij voorkeur voor 100% in eigendom van de lokale omgeving. In het klimaatakkoord is vastgelegd dat zowel burgers als bedrijven daar invulling aan kunnen geven. Ons voorstel is dat het recht om te investeren in het eigen vermogen van het project in eerste instantie ligt bij de inwoners van Parkstad Zuid en de lokale bedrijven. In de volgende fase onderzoeken we in hoeverre de bewoners van de gemeente Aken financieel kunnen deelnemen. De voorkeur van de Parkstad Zuid gemeenten gaat er naar uit dat alle inwoners naar eigen draagkracht in staat worden gesteld mee te investeren in projecten in hun eigen omgeving. Statkraft neemt als uitgangspunt dat het project voor 100% eigendom zal zijn van lokale partijen. Het idee van Statkraft achter het investeringsrecht is directe betrokkenheid bij en invloed op het initiatief, waarbij men ook kan meeprofiteren. Aangezien het zeggenschap betreft vanaf het begin, kleven hier ook ontwikkelrisico's aan. Daar er enerzijds een investering wordt gevraagd en er anderzijds risico wordt gelopen, zal geïnventariseerd moeten worden of er voldoende animo is voor deze vorm van financiële participatie in het project. Statkraft streeft ernaar de risico's van de investering zoveel mogelijk te beperken en omwonenden zo goed mogelijk te informeren over deze mogelijkheid. De exacte toepassing hiervan zal nader worden uitgewerkt in overleg met de omgevingstafel. Als voorwaarde aan de participatie stelt Statkraft dat de participanten voldoende betrokkenheid tonen bij het creëren van maatschappelijke meerwaarde bij het project. Statkraft zal niet de projectontwikkeling na de planontwikkeling verkopen met winst en daarna het percentage 'eigendom van lokale partijen' vaststellen. De lokale gemeenschap is er vanaf het begin bij betrokken en de partijen hebben een voorkeursrecht naar elkaar toe. Statkraft kan - indien gewenst - de lokale omgeving ondersteunen in de keuze om te komen tot gewenste rechtsvorm. Deze rechtsvorm zal invloed hebben op de keuzes die omtrent het investeringsrecht worden gemaakt. Zie bijlage 2 over Financiële participatie en rechstvormen.

Om 100% lokaal eigenaarschap te bereiken, zijn we in gesprek met het [redacted] [redacted] Het [redacted] heeft het doel om tot 2025 energieneutraal te worden, het liefst door lokale duurzame energie. We zijn op dit moment bezig om een intentieverklaring te tekenen. Door de overstromingen en vakantieperiode is het helaas niet op tijd gelukt om een getekende Letter of Intent aan dit projectplan toe te voegen. In bijlage 11 zijn een e-mail en de intentieverklaring hierover te vinden.

Statkraft kan voor onderhoud en beheer zorgen ook als 100% van het windpark in Limburgse handen terecht komt.

In onderstaande figuur schetsen wij een eerste concept voor een mogelijke organisatiestructuur: In tabel 5 hebben wij samengevat hoe wij het lokaal eigenaarschap zien.

Figuur 5 Concept organisatiestructuur

Tabel 3.2.1 Lokaal eigenaarschap

Statkraft 50% **Bestuur Coöperatie 50%**	**De omgeving als gelijkwaardige partner** Participanten kunnen zich verenigen in een rechtsvorm die vanaf de initiatie tot en met de exploitatie mede-eigenaar wordt in het project. Bijvoorbeeld als energie coöperatie terwijl ook andere vormen van samenwerking denkbaar zijn. Statkraft kan ondersteunen om een passende keuze voor hun situatie te maken. Zowel Statkraft als ook de lokale gemeenschap zijn vanaf begin betrokken bij de ontwikkeling van het energiepark en de partijen hebben bij een eventuele verkoop een voorkeursrecht naar elkaar toe.
Beheerder 50% **Omwoners 50%**	**Lokaal eigenaarschap** Er zal een maximum investeringspercentage vastgesteld worden in het vervolgproces om te borgen dat zo veel mogelijk omwonenden de kans krijgen om mee te investeren. Alle grondeigenaren, bewoners en overige belanghebbenden in een nader te bepalen straal krijgen voorrang. Bewoners en ondernemers op een iets grotere afstand ten opzichte van het projectgebied komen daarna. Voor het resterende gedeelte zal de financiële participatie opengesteld worden voor alle bewoners van de gemeenten Heerlen, Simpelveld en Kerkrade. De stille vennootschap waar bewoners in ons grafiek onder vallen betekent minder risico's omdat ze geen aansprakelijkheid dragen.

Windpark Parkstad Zuid	Statkraft streeft naar 100% lokaal eigenaarschap. Als er vanuit de lokale omgeving niet voldoende ambitie is om het hele windpark over te nemen, dan zou de [redacted] het resterende deel van windpark kunnen overnemen (gesprekken voor Intentieovereenkomst lopen). Statkraft wenst het beheer van het windpark tijdens de exploitatiefase voor een optimaal rendement te verzorgen.

3.3. Coöperatieve ontwikkeling

De omgeving moet een actieve rol hebben bij het ontwikkelen van een windpark. Dit kan zijn in de vorm van een coöperatie. Statkraft heeft veel ervaring met het samenwerken met lokale coöperaties, wij zien dit als een 'win-win' situatie. Als ontwikkelaar van wind- en zonneparken hebben wij de technische expertise, ruime ervaring om efficiënt projecten te realiseren en kunnen als organisatie het financiële risico dragen. Terwijl coöperaties de verbinding met de gemeenschap en kennis van de omgeving hebben. Dus samen staan we sterk!

Statkraft staat nog steeds open voor een samenwerking met de coöperatieve initiatiefnemers ook als Statkraft als winnende partij naar voren komt. In het verdere proces wordt uitgezocht in hoeverre dit haalbaar is. Bij onze opzet voor de procesparticipatie, waarbij een omgevingstafel georganiseerd wordt, is rekening gehouden met de situatie dat er:

- óf nog een coöperatie of andere samenwerkingsvorm vanuit de omgeving tot stand moet komen en aan de omgevingstafel mogelijke vormen besproken kunnen worden; in dit geval geven we ondersteuning aan het opzetten van een nieuwe lokale coöperatie waarbij we mensen in de nabijheid van de windturbines nadrukkelijk uitnodigen.
- óf er een samenwerking met de coöperatieve initiatiefnemer (Duurzaam Heerlen en/of De Omslag) tot stand is gekomen en een vertegenwoordiging deelneemt aan de omgevingstafel.

Indien er nog geen samenwerkingsvorm is gekozen, kan Statkraft een bijdrage leveren door de keuzes waar de omgeving voor staat, inzichtelijk te maken. Statkraft onderscheidt verschillende rechtsvormen en de daaraan gekoppelde financiële participatiemogelijkheden. De voor- en nadelen van elke vorm zal tijdens omgevingstafels aan bod komen. Daarbij nodigen we een onafhankelijk financieel expert uit om de omgevingstafel van deskundig advies te voorzien. Zodat hier door de omgeving een weloverwogen keuze in gemaakt kan worden (zie hoofdstuk 2.2 procesparticipatie).

Ideeën voor de takenverdeling in het samenwerkingsverband met de lokale burgercoöperaties:

Figuur 6 Samenwerking lokale gemeenschap

3.4. Financiële uitvoerbaarheid

Statkraft is de grootste duurzame energieproducent van Europa. Al ruim 125 jaar werken we aan een schonere wereld waarin alle energie wordt opgewekt uit duurzame bronnen, zoals zon en wind. Statkraft kan 100% van het vermogen inbrengen (voor financiële gegevens zie ons jaarrapport 2020 hier). Hierdoor is bankfinanciering niet noodzakelijk en worden er snelle en zekere beslissingen genomen. We garanderen u daardoor dat het proces dat wij opstarten niet strandt door financiële gebreken door bijvoorbeeld dalende subsidies. Wij hebben de financiële middelen om innovaties (o.a. waterstof en batterijen) te onderzoeken en zelf te ontwikkelen n een gedegen omgevingsproces op te tuigen.
Dat betekent ook dat Statkraft kan helpen indien onverhoopt onvoldoende kapitaal vanuit de lokale omgeving beschikbaar wordt gesteld voor de realisatie van het windpark. Dan kan Statkraft het ontbrekende deel onder marktconforme voorwaarden aanvullen.

In het Nederlandse Klimaatakkoord is afgesproken dat de SDE subsidie stopgezet wordt na 2025. Daarmee zal het windpark Parkstad Zuid geen subsidie meer ontvangen en is dus afhankelijk van de fluctuerende elektriciteitsprijs. Statkraft kan het windpark zekerheid van inkomsten bieden, middels een Power purchase agreement (PPA). Een PPA die voor een langjarige vaste elektriciteitsprijs bied, en daarmee voldoende inkomsten te garandeert. Een dergelijk PPA is niet alleen nodig voor de gewenste prijszekerheid, maar ook om bouwfinanciering te krijgen bij banken. In samenspraak met de omgevingstafel wordt deze optie besproken en besloten. In bijlage 10 is de getekende intentieverklaring van Statkraft te vinden

Statkraft zou een vorm van garantie ter hoogte van de leges aan het begin van het ontwikkeltraject aan de Parkstad gemeenten kunnen afgeven.

3.5. Geen grondspeculatie

Gesocialiseerde grondvergoeding
In het beoordelingskader wordt aangegeven dat alleen grondeigenaren binnen 5 keer de rotordiameter de grondvergoeding onderling moeten verdelen. Statkraft vindt dat ook de inwoners binnen deze afstand een bijdrage moeten kunnen ontvangen. Daarnaast hangen de inkomsten voor een grondeigenaar samen met het omgevingsfonds en andere mogelijke benefits voor alle omwonenden. Het ene is niet zonder het andere te beslissen. Daarom denkt Statkraft graag overkoepelend en samen met de omgevingstafel na over de verdeling van alle lusten.

Statkraft en de lokale coöperaties zullen een dialoog voeren met de vertegenwoordigers van de inwoners en de grondeigenaren over de grondvergoeding voordat de omgevingstafel bijeenkomt. Het doel is om te komen tot een unaniem voorstel. Dit gebeurt op zodanige manier dat voor alle betrokkenen een eerlijke vergoeding staat tegenover de geleverde inzet. Waarbij inzet kan bestaan uit:

- het beschikbaar stellen van grond voor bijvoorbeeld windturbines, kraanopstelplaatsen of natuur,
- wonen binnen x meter van het windpark,
- het mee-ontwikkelen van het energiepark door inspanningen voor lokale acceptatie.

Deze dialoog vindt plaatst vóórdat de posities van de windturbines vastgesteld worden. Dit leidt ertoe dat er geen verkeerde stimulansen ontstaan om de lay-out van het windpark op basis van individuele economische belangen te beïnvloeden. Het conceptprojectplan zoals in dit document omschreven is kan als uitgangspunt voor dialoog dienen.

3.6. Uitvoerbaarheid

Ervaring projecten
Al vanaf het begin van deze eeuw zetten wij volop in op windenergie. In de Scandinavische landen en ver daarbuiten hebben we dan ook een sterke reputatie opgebouwd als het gaat om deze energiebron (19 operationele windparken). Ook in Nederland ontwikkelen we sinds 2019 diverse duurzame windprojecten, zoals in de gemeente Bergeijk. Ons Nederlandse team heeft veel ervaring in het samenwerken met lokale coöperaties. Een voorbeeld is ons zonneproject in Apeldoorn waar we samen met de coöperatie deA ontwikkelen. Ook voor buitenlandse aspecten en specifiek voor de omgang met alle Duitse stakeholders hebben we veel ervaring in huis. Onze Duitse collega's in de wind ontwikkeling zijn bekend in de omgeving Aken en ze zullen voor een gedegen omgevingsmanagementproces tijdens de ontwikkel- en bouwfase zorgen (zie hoofdstuk 2.3).

Intentieovereenkomst
In deze fase hebben we nog geen duidelijkheid over de exacte turbinelocaties. Toch hebben we met hulp van de belemmeringenkaart, met oog op landschappelijke inpassing en door eerste gesprekken met een aantal grondeigenaren zicht op een viertal gebieden waar ruimte beschikbaar is voor een potentiële windturbine. In onderstaande tabel zijn de namen, interesse en status van deze grondeigenaren weergegeven. In de volgende fase gaan we door met onze gesprekken en gaan samenwerkingsovereenkomsten met de grondeigenaren tekenen. Zodra een windturbine positie bekend is, volgen gesprekken met de aangrenzende landeigenaren waar overdraai van de windturbine plaatsvindt. Er moeten overeenkomsten gesloten worden waarin de overdraai geregeld wordt.

Tabel 3.6.1 Grondeigenaren

Grondeigenaar	Contact	Ambitie ten opzichte van windenergie
Grensoverschrijdende bedrijventerrein, Avantis	Dhr Marc Nelissen, gemeente Heerlen en Felix De La Haye, Avantis	M. Nelissen: "Avantis GOB zal momenteel geen intentieverklaring afgeven voor het plaatsen van windturbines. Avantis GOB staat er niet negatief tegenover, echter is het zoals eerdere aangegeven aan de partijen om verder te onderzoeken of de betreffende locaties in aanmerking (denk aan bestemming en milieutechnisch/ groen locatie) komen. Zijn die mogelijkheden er dan kan Avantis GOB beoordelen/ bekijken of er gronden worden verkocht ten behoeve van het plaatsen van Windturbinus. Dit zal dan worden voorgelegd aan de directie van Avantis GOB. Het betreft inderdaad de gebieden waar mogelijke turbines zouden kunnen worden geplaatst. Het is aan de geïnteresseerde partijen om aan te geven waar verdere mogelijkheden liggen." ➔ Zie figuur 10. Komt overeen met windturbine locatie 2
Gemeente Heerlen	Via projectteam wind	Positief. Email 22 april 2021: "In de bijlage vindt u een kaart met de beschikbare ontwikkellocaties in eigendom van de gemeente Heerlen op de bedrijventerreinen Avantis en Trilandis. Deze percelen kunnen in het proces dat we nu met elkaar volgen

		worden meegenomen en onderzocht op geschiktheid i.r.t. de andere uitgangspunten." ➔ Zie figuur 10. Komt overeen met windturbine locatie 2 en 4
Rijksvastgoedbedrijf	Via projectteam wind zoals telefonisch afgesproken	Positief. Email 2 maart 2021: "maak vooral een mooi plan en dien deze in bij Parkstad! Wij zullen samen met RWS en gemeente onderzoeken hoe de eventuele rijksgronden een plek kunnen krijgen in de uitvoering. " ➔ Komt overeen met windturbine locatie 1 en 2 in figuur 10
WDP Nederland N.V.	Dhr Willy de Pauw en Mark Wilderom	Geïnteresseerd in gesprek, wordt gepland in Augustus. CEVA technologies huren het pand van WDP. Zij hebben aangegeven de kansen voor windturbines in de nabijheid van het gebouw te willen verkennen. ➔ Komt overeen met windturbine locatie 3 in figuur 10
Medtronic	Rene Meijers, facility manager Medtronic Heerlen Ralph Jacobs, senior regional facility manager Allyn Rieke, NUS consulting	Geïnteresseerd om deel te nemen in gesprekken en mogelijkheden voor verduurzaming te verkennen. In eerste instantie is de verwachting dat er geen ruimte is voor een windturbine op hun grond.
[redacted]	[redacted]	Positief. Intentieverklaring getekend. [redacted] en dat er nog een hele traject volgt om de grondvergoeding vast te stellen. ➔ Komt overeen met windturbine positie locatie 1 in figuur 10
[redacted]		Positief. Getekend met andere partij

Netaansluiting

Binnen Statkraft werken experts met betrekking tot netaansluitingen. Ons collega was in contact met Enexis om een bevestiging van de beschikbare capaciteit op het station Terwinselen op te vragen. Enexis bevestigde dat het station vorig jaar was uitgebreid met aan aantal nieuwe velden. Enexis kan in Terwinselen een maximale capaciteit van 36,4 MVA aanbieden per klant/aansluiting op 10 kV. Deze 36,4 MVA is tevens de grens die per project/klant aangeboden kan worden. De realisatiejaren van het windpark zijn naar huidige verwachting 2025/26. In eerste instantie laten de investeringsplannen van Enexis zien, dat er geen schaarste op het netwerk te verwachten is. Rond het jaar 2025 is een uitbreiding van het station gepland. Blijken er toch congestieproblemen op te treden, dan zijn er nog andere opties die vooral in combinatie mogelijk zijn:

1.1. Wachten op verzwaring van het net

Als er op termijn toch congestieproblemen optreden, dan zal de netbeheerder het net uitbouwen. In het algemeen is windontwikkeling langdurig en kan er op tijd richting de netbeheerder aangekondigd worden dat een bepaalde capaciteit op termijn aangesloten moet worden. In het verleden was de doorlooptijd van het project voldoende om de netcapaciteit uit te breiden en het project aan te sluiten. In de toekomst kunnen er ook andere scenario's ontstaan waarom alternatieve oplossingen mogelijk nodig worden.

1.2. Kiezen voor omvang

Bij een omvangrijke opwek van rond de 60 tot 70MW of hoger in een combinatie van wind en zon is de optie rechtstreeks aan te sluiten TenneT. Het is daarom interessant te kijken naar combinaties van opwekkers (in elkaar nabijheid) op één aansluiting. Het aansluiten op TenneT met een groot vermogen kan ook op een hoger spanningsniveau. Bij een hoger vermogen op een hoger spanningsniveau dan 10kV (bij de DSO) zijn de kabelverliezen over grotere afstanden minder.

1.3. Optimalisatie achter de netaansluiting

Met de bestaande oplossingen uit de markt kan ook gekeken worden naar optimalisaties op de netaansluiting. Het betreft de combinatie van wind en zon, cablepooling, maar ook opslag in diverse vormen zoals batterijen of waterstof. Het leidt ertoe dat de (opstelling) van de totale opwek aan duurzame energie kan toenemen en de capaciteitsvraag op het net verhoudingsgewijs laag kan blijven. Statkraft heeft onlangs twee grootschalige batterij projecten in Ierland gerealiseerd (Link) en is ook in Nederland bezig met het ontwikkelen van een aantal duurzame energieprojecten in combinatie met batterijopslag. Daarnaast heeft Statkraft zich in Noorwegen bij meerdere consortia aangesloten om waterstof verder te ontwikkelen. Bij dit project zullen we daarom zowel de kansen voor waterstof als batterijopslag verder onderzoeken en uitwerken met de brede kennis en ervaring die we binnen Statkraft hebben opgedaan. Hierbij zullen we een directe link met lokale industriële afnemers ook meenemen. :

1.4. Afnemers koppelen

Een andere oplossing is om het windpark direct te koppelen aan een afnemer in de buurt. Een nadere quickscan moet uitwijzen of dit mogelijk is. Wanneer nog geen scan gemaakt is of in de directe omgeving van het te ontwikkelen park in Parkstad Zuid een bedrijf met hoog energieverbruik aanwezig is of gepland wordt is dat een optie om nader te beschouwen. Het direct koppelen van opwek aan afnemer is in alle opzichten een mindere druk op het reguliere net. Eerste gesprekken lopen met bedrijven in Trilandis zoals Medtronic.

Sanering van windpark Parkstad Zuid

De levensduur van windturbines bedraagt circa 25 tot 30 jaar. Statkraft zal na de vergunningsperiode het windpark saneren of in samenspraak met de gemeente het windpark hernieuwen.

4. Ruimtelijke inpassing

In dit hoofdstuk laat Statkraft zien dat haar initiatief kan voldoen aan de uitgangspunten van een “goede ruimtelijke ordening” c.q. “in het belang van de fysieke leefomgeving”. Binnen het geïdentificeerde ontwikkelgebied bestaat mogelijk ruimte voor het ontwikkelen van een windpark, waarbij voldaan kan worden aan de Nederlandse wet- en regelgeving.

Nevele-arrest
Na de uitspraak van de RvS op 30 juni jl. over windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding/Nevele-arrest (ECLI:NL:RVS:2021:1395) dient de beoordeling van de effecten van geluid, slagschaduw en externe veiligheid bijzondere aandacht te krijgen. De in het Activiteitenbesluit en -regeling opgenomen normen voor geluid, slagschaduw en externe veiligheid van windturbines (hierna: windturbineregels) mogen niet meer zonder meer worden gebruikt als toetsing voor de ruimtelijke aanvaardbaarheid van windparken tot er een planMER is uitgevoerd voor de windturbineregels in het Activiteitenbesluit en -regeling. Dat heeft te maken met een onjuiste vertaling van de Europese SMB-richtlijn in de Nederlandse wetgeving. Voor nieuwe windparken betekent de uitspraak:

1. Wachten tot dat de windturbineregels via een plan-MER-procedure rechtsgelding zijn geworden, of;
2. In te zetten op de mogelijkheid om voor een project eigen normen te stellen die voor dát specifieke project onderbouwd dienen te worden en voorzien moeten zijn van een (1) actuele, (2) deugdelijke, (3) op zichzelf staande, en (4) op de aan de orde zijnde situatie toegesneden motivering.

De staatssecretaris gaf in relatie tot het eerste spoor in een kamerbrief[3] aan uit dat het verrichten van de benodigde onderzoeken, het bieden van inspraak en inwinnen van advies, en het navolgende wetgevingstraject, 1,5 tot 2 jaar in beslag zullen nemen.

Statkraft stelt voor om in samenspraak met de gemeenten te bekijken hoe in deze specifieke situatie om te gaan met de gevolgen van het Nevele-arrest. Hierbij kan Statkraft zich voorstellen dat, vanwege de lange doorlooptijd van het eerste spoor, het wellicht wenselijk is om in te zetten op het tweede spoor waarbij het bevoegd gezag aan de hand van een goede onderbouwing normen vaststelt die specifiek voor het project Parkstad Zuid gelden.

Statkraft wil in een latere fase in samenspraak met de omgeving nader verkennen welke onderzoeken, opstellingsvarianten en maatregelen getroffen kunnen worden om het plan voor alle stakeholders, zowel in Nederland als Duitsland, zo acceptabel mogelijk te maken. De ruimtelijke en milieutechnische analyse laat zien dat hiervoor ruimte is.

Resultaten ruimtelijke en milieutechnische analyse: potentieel ontwikkelgebied windenergie
Pondera heeft de ruimtelijke en milieutechnische mogelijkheden voor windenergie in het gebied Parkstad-Zuid nader geanalyseerd. Hierbij zijn de aspecten die een belemmering veroorzaken in beeld gebracht en op kaart gezet. Deze analyse is een verdieping van een eerdere analyse die Pondera voor de samenwerkende gemeenten heeft uitgevoerd. De volledige analyse is in bijlage 6 opgenomen. In dit hoofdstuk brengen wij de belangrijkste bevindingen in beeld en zetten we de potentieel geschikte gebieden op kaart. Het resultaat van de analyse is een gebied dat Statkraft ziet als potentieel ontwikkelgebied voor windenergie.

De kansen en belemmeringen voor windenergie hangen samen met technisch-ruimtelijke criteria die deels juridisch zijn vastgelegd. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld provinciale verordeningen, het handboek risicozonering of de

[3] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen

handreiking milieuzonering. In deze fase van het project hebben we vooral gekeken of we verwachten dat we kunnen voldoen aan wet- en regelgeving. In een latere fase onderbouwen wij deze verwachtingen met berekeningen en vervolgonderzoek. Ook kijken we dan samen met de stakeholders hoe het plan maximaal aanvaardbaar voor de omgeving kan worden gerealiseerd.

Door maatwerk kan meer potentiële ruimte ontstaan, bijvoorbeeld ten gunste van landschappelijke inpassing

Parallel aan de ruimtelijke en milieutechnische analyse is een landschapsanalyse uitgevoerd. De vraag daarbij is hoe een toevoeging van windturbines aan het landschap op een verantwoorde manier kan plaatsvinden binnen de ruimtelijke en milieutechnische mogelijkheden. De resultaten van dit hoofdstuk vormen tezamen met het wensbeeld vanuit landschap belangrijke aanknopingspunten voor het ontwikkelen van een inrichtingsplan. De ervaring leert dat wanneer men meerdere perspectieven bij elkaar brengt, met als doel een optimum te bereiken, door maatwerk meer mogelijk kan zijn dan in eerste instantie blijkt uit een analyse gebaseerd op standaarden.

Werken met bandbreedte: windturbinetype 130/130 en windturbinetype160/160

Effecten van windturbines op hun omgeving hangen voor sommige aspecten, zoals bijvoorbeeld afstandseisen tot gebouwen en wegen samen met de turbine-afmetingen, met name de rotordiameter en de ashoogte. Omdat wij nog geen keuze hebben gemaakt in turbinetype is de analyse uitgevoerd voor een bandbreedte van turbines met een ashoogte die ligt tussen de 130 en 160 meter en een rotordiameter die ligt tussen de 130 en 160 meter. De onderkant van de bandbreedte noemen we turbinetype 130/130 en bovenkant van de bandbreedte turbinetype 160/160.

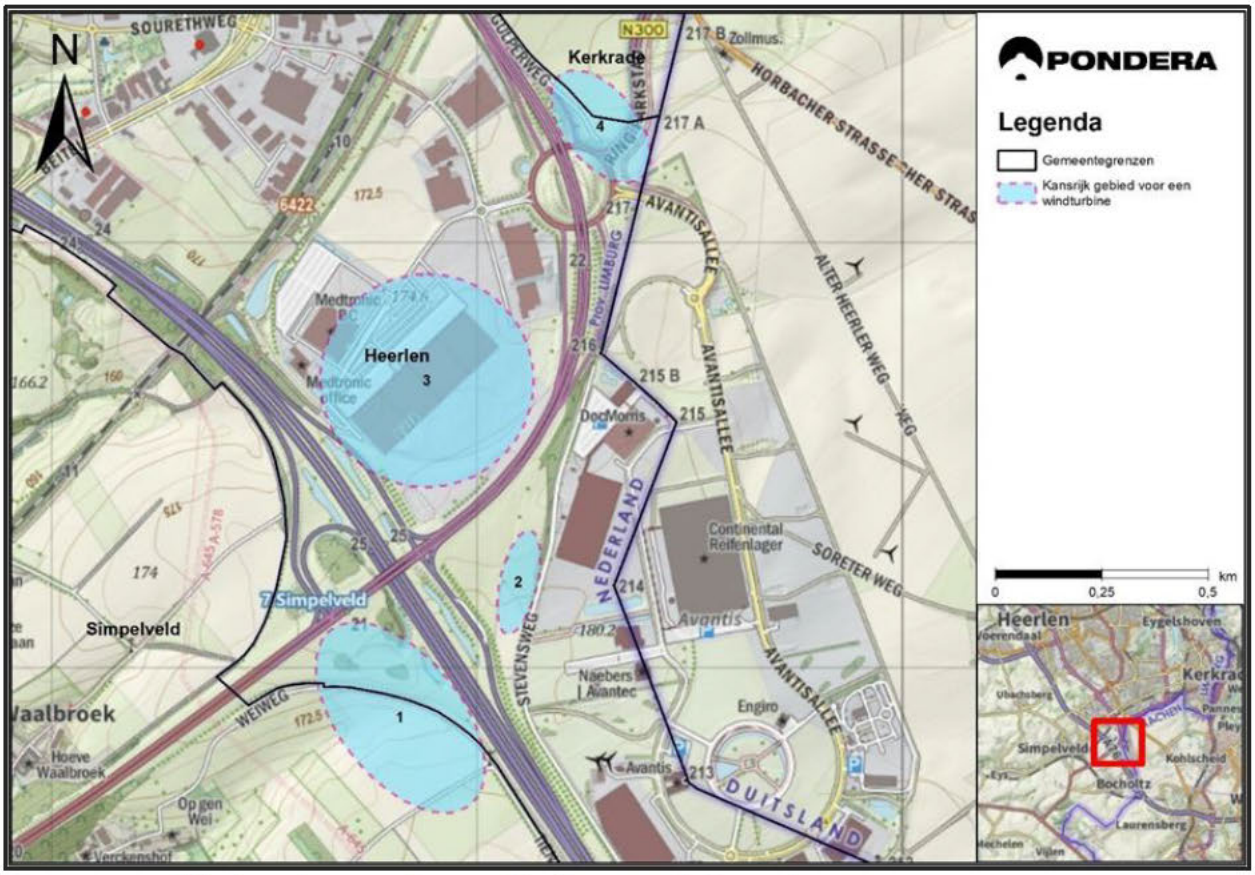
In deze fase van onderzoek werken we met vuistregels van effectafstanden geluid en slagschaduw

Zoals gezegd hebben we in deze fase van het project nog geen turbine geselecteerd. Ook hebben we nog geen exacte turbineposities bepaald. Dat betekent dat we voor het beschrijven van effecten op de omgeving, zoals geluid en slagschaduw nog geen specifieke berekeningen kunnen maken. Om die reden hebben we als uitgangspunt aangenomen dat vanaf een afstand van 400 meter van een windturbine, ongeachte de grootte van de turbine, al dan niet met mitigatie onaanvaardbare hinder kan worden voorkomen.

Ruimte voor windenergie in de gebieden 1 en 4[4]

Uit de analyse van Pondera blijkt dat vooral in de gebieden 1 en 4 ruimte is voor de ontwikkeling van windenenergie. In bijlage 6 is de volledige analyse opgenomen. Pondera concludeert dat in de overige gebieden niet of nauwelijks (soms slechts één turbine) ruimte is voor de plaatsing van turbines die passen binnen de door Statkraft gekozen bandbreedte. Om die reden is het ontwikkelgebied beperkt tot de gebieden 1 en 4. In het conceptplan hebben we een ontwikkelgebied beschreven. De afgelopen periode is binnen dat ontwikkelgebied verder onderzocht welke kansrijke locaties voor de ontwikkeling van windenergie hierbinnen te onderscheiden zijn. Een tegenvaller is het feit dat de gemeente zeer recent enkele percelen, die in eerste instantie ook geschikt leken voor de ontwikkeling van windenergie, heeft verkocht aan lokale bedrijven. Daardoor zijn diverse kansrijke locaties voor windenergie inmiddels afgevallen. De resterende kansrijke locaties voor windenergie zijn in onderstaande figuur aangegeven.

[4] Zoekgebieden die in uw marktuitvraag zijn genoemd en die door belanghebbenden in het gebied Parkstad-Zuid zijn aangewezen.

Figuur 7 Mogelijke locaties voor de ontwikkeling van windenergie

Binnen de geïdentificeerde ontwikkellocaties bestaat mogelijk ruimte voor het ontwikkelen van in het totaal 3 tot 4 windturbines binnen de gekozen bandbreedte (130/130 tot 160/160). Binnen deze locaties zijn posities te vinden die vrij zijn van zogenaamde harde belemmeringen. In Tabel zijn de algemene bevindingen samengevat.

Tabel 4.1 Overzicht ruimtelijke en milieutechnische bevindingen van de potentiële ontwikkellocaties

Aspect	Bevindingen
Hinder voor de omgeving	Binnen het geïdentificeerde ontwikkelgebied bestaat naar verwachting ruimte voor het ontwikkelen van een windpark. In het haalbaarheidsonderzoek refereren we niet meer naar de normen uit het activiteitenbesluit maar gaan we ervan uit dat òf de landelijke overheid de windturbineregels via een plan-MER-procedure vaststelt òf dat het bevoegd gezag projectspecifieke normen zal vaststellen. Vooralsnog gebruiken we wel de eerder gehanteerde vuistregels voor de afstand tot gevoelige objecten. Mocht de (projectspecifieke) norm strenger zijn dan de norm waarop de vuistregels zijn gebaseerd, betekent dit dat er wellicht meer gemitigeerd moet worden om aan de (projectspecifieke) norm te kunnen voldoen. Voor een Nederlands windpark geldt de Nederlandse norm voor zowel de Nederlandse als de Duitse gevoelige objecten. Aangezien bekend is dat de Duitse wet- en regelgeving met betrekking tot geluid en slagschaduw anders is,

	zijn we bereid om in een latere fase te overwegen om vanwege het verschil in de normen eventueel specifieke maatregen te nemen om de hinder op de Duitse objecten te beperken tot het niveau dat in Duitsland geaccepteerd wordt.
Externe veiligheid	Binnen het geïdentificeerde ontwikkelgebied bestaat naar verwachting voldoende ruimte voor het ontwikkelen van een windpark. Hierbij gaan we er vooralsnog vanuit dat de nog te bepalen (projectspecifieke) normen voor externe veiligheid geen grotere veiligheidsafstanden voorschrijven dan de tot op heden gehanteerde vuistregels voor het bewaren van afstand tussen (beperkt) kwetsbare objecten en een windturbine.
Ecologie	In het ontwikkelgebied liggen geen NNN- en Natura 2000-gebieden. Wel liggen deze in de omgeving van het ontwikkelgebied. In een latere fase van het project zal ecologisch onderzoek moeten aantonen of de aanleg en exploitatie van het windpark effecten heeft op beschermde soorten of beschermde gebieden. Omdat windparken vrijwel altijd enige mate van aanvaringsslachtoffers onder vogels- en/of vleermuizen veroorzaken is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming vrijwel altijd benodigd. Mogelijk dat er in een ontheffing of vergunning maatregelen worden voorgeschreven.
Defensie en Luchtvaart	Het ontwikkelgebied ligt niet in een toetszone van een Nederlandse defensieradar. Daarmee vormt dit geen aandachtpunt. Er liggen meerdere vliegvelden in de omgeving van het ontwikkelgebied. Ten aanzien van het Nederlandse vliegveld (Maastricht) zijn er in het ontwikkelgebied geen hoogtebeperkingen waar rekening mee gehouden moet worden. Ook is geen radartoetsing voor burgerluchtvaart vereist. Vliegveld Aken ligt op ongeveer 12 kilometer afstand van het ontwikkelgebied. De Duitse vliegvelden zijn wettelijk niet beschermd tegen effecten van windparken op Nederlandse bodem, echter vanuit internationale afspraken rond veilige luchtvaart (ICAO) vormen deze mogelijke effecten wel een aandachtspunt. De grensoverschrijdende effecten van het windpark op vliegveld Aken zal Statkraft in een latere fase beschrijven. Eveneens op ongeveer 12 kilometer afstand van het ontwikkelgebied ligt de Nato-basis Geilenkirchen. Deze in Duitsland gelegen Nato-basis is wettelijk niet beschermd tegen effecten van het Nederlandse windpark maar vormt wel een aandachtspunt. Het ontwikkelgebied ligt namelijk in een toetsvlak van het vliegveld. Hierbij wordt wel opgemerkt dat direct aan de Duitse zijde van de landsgrens tussen Hornbach en de landsgrens reeds vijf grote moderne windturbines (circa 200 meter tiphoogte) zijn gerealiseerd. Het is daarom niet de verwachting dat nieuwe windturbines die op grotere afstand tot de vliegvelden liggen een grote belemmering zullen vormen voor het veilig functioneren van de luchthavens
Cultuurhistorie/Rijksmonumenten	Binnen en in de directe omgeving van het ontwikkelgebied liggen geen beschermde dorps-en stadsgezichten. Ook liggen er binnen het gebied geen Rijksmonumenten. Wel liggen een aantal Rijksmonumenten op korte afstand. Hierdoor is cultuurhistorie een punt van aandacht bij de verdere ontwikkeling
Archeologie	In het ontwikkelgebied liggen meerdere percelen die een hoge kans op een archeologische vondst kennen. Wellicht dat er in de vervolgfase wanneer een opstelling bekend is archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd.
Straalpaden	Binnen en in de directe omgeving van het ontwikkelgebied zijn meerdere zendmasten en straalpaden aanwezig. Indien plannen voor windturbines op een locatie nader uitgewerkt worden, dient uitgezocht te worden of er daadwerkelijk verstoring van het signaal optreedt.

	Hierbij dient tevens onderzocht te worden of het betreffende straalpad planologisch beschermd is. Overigens blijkt uit ervaring bij eerdere windenergieprojecten dat er mogelijkheden zijn om eventuele verstoring van straalverbindingen door windturbines te voorkomen. Hierdoor zijn straalpaden een punt van aandacht bij de verdere ontwikkeling.

Specifieke aandachtpunten per locatie

Wel zijn er diverse aandachtspunten die nader beschouwd moeten worden en moet uit nader onderzoek blijken onder welke condities deze locaties ontwikkeld kunnen worden. Onderstaand hebben wij de relevante bevinden en aandachtspunten van de aspecten die zijn beschouwd samengevat.

Locatie 1

Locatie 1 bevindt zich ten zuidwesten de kruising van de twee hoofdwegen A76 en de N281, op de grens van de gemeenten Simpelveld en Heerlen. De locatie ligt in het Beschermingsgebied Nationaal Landschap Zuid-Limburg, op de grens met A76. In uw marktuitvraag hebt u aangegeven dat in overleg met de provincie Limburg wordt bezien of eventuele realisatie van windenergie in de twee potentiegebieden die gelegen zijn in het Beschermingsgebied Nationaal Landschap Zuid-Limburg opportuun is en welke wijziging van bestaande beleidskaders dit vraagt. Ook in de bredere context van de Regionale Energie Strategie (RES) Zuid-Limburg wordt een verdiepend landschappelijk onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor windenergie in dit gebied. De uitkomsten zijn naar verwachting begin 2022 beschikbaar.

Andere aandachtspunten zijn de contour van de hoofdwegen en een afstandscontour van een buisleiding verder richting het westen. Verder zijn er weinig (harde) belemmeringen aanwezig. Wel liggen er verder richting het zuiden een aantal gevoelige objecten, daar wordt echter voldoende afstand van gehouden.

Locatie 2

Locatie 2 bevindt zich ten oosten van de kruising van de twee hoofdwegen A76 en de N281. Dit gebied is vergelijkbaar met locatie 1, dit gebied kent ook de afstandscontour van beide hoofdwegen. Ook zijn er afstandscontouren van gevoelige objecten aanwezig (vanuit het zuiden) en contouren van panden (uit het zuiden en westen). Op een grotere afstand naar het westen ligt ook de contour voor de bestaande Duitse windparken, hier wordt echter ruim buiten gebleven.

Locatie 2 valt binnen een ‘groencompensatie-strook’ van het bedrijventerrein Avantis. Deze locatie is specifiek gekozen voor het compenseren van groen/natuur in de regio. Aangezien het plaatsen van een windturbine ten koste gaat van het gecompenseerde groen zal met de gemeente moeten worden overlegd of en onder welke voorwaarden plaatsing van een windturbine in dit gebied mogelijk is.

Locatie 3

Locatie 3 bevindt zich ten noorden de kruising van de twee hoofdwegen A76 en de N281. Deze locatie ligt binnen het bedrijventerrein Trilandis. Op de belemmeringenkaarten is te zien dat dit gebied grotendeels onder belemmeringen valt, met name onder de contour van verschillende bedrijfspanden. Ook kent deze locatie aan de zuidkant de contour van de N281 en ten noorden de contour van een buisleiding. Hierdoor moet er rondom het pand van het bedrijf CEVA Logistics gezocht worden naar een geschikte locatie.

Een optie is het plaatsen van een winturbine op een parkeerplaats aan de noordzijde van CEVA Logistics. Een andere mogelijkheid is een positie zuidkant van het pand, hierbij dient echter voldoende afstand te worden aangehouden tot de N281. Gezien de omvang van het pand van CEVA Logistics, en het grote aantal parkeerplaatsen, kan verwacht worden dat hier een groot aantal personen komen/werken. Hierdoor is het aannemelijk dat deze panden als “kwetsbaar object”

moeten worden beschouwd. In dat geval dient een minimale afstand van circa de tiphoogte van de windturbine tot aan het gebouw te worden aangehouden.
Aanvullende veiligheidsonderzoek moet uitwijzen of een positie op het bedrijventerrein van CEVA Logistics aanvaardbaar is. Dit lijkt overigens alleen uitvoerbaar wanneer CEVA Logistics meedoet in de ontwikkeling van het windpark en de windturbine onderdeel wordt van de inrichting van CEVA Logistics. Dit omdat alleen dan kleinere veiligheidscontouren mogelijk te motiveren zijn.

Locatie 4

Locatie 4 bevindt zich langs een rotonde ten noordoosten van het bedrijventerrein Trilandis. Dit gebied valt binnen de gemeente Heerlen en Kerkrade, en grenst aan de Duitse grens. Uit de belemmeringenkaarten blijkt dat hier zowel afstandscontouren aanwezig zijn van de N-weg en gevoelige objecten in de omgeving.
Gezien de ligging langs de Duitse grens zou hier wiekoverdraai over Duitsland kunnen plaatsvinden. Wanneer wiekoverdraai over Duits grondgebied voorkomen kan worden, door bijvoorbeeld de turbine iets naar het westen of noorden te verplaatsen, is dit een gunstigere positie. Overdraai over een landsgrens leidt tot een complexe procedure en de noodzaak tot het sluiten van internationale contracten. Dit levert bestuurlijk en juridisch een complexere situatie op. De afstand tot de N-weg is ook een aandachtspunt. Wellicht dat een turbinepositie op een kortere afstand van de N-weg mogelijk is. In dat geval treedt wiekoverdraai boven de weg op. Over de aanvaardbaarheid hiervan moet de initiatiefnemer afstemmen met de gemeentelijke en provinciale wegbeheerder(s). De afstand tot gevoelige objecten in de omgeving (ten noordoosten) is van groot belang. Onderzoek naar geluid en slagschaduw moet uitwijzen of turbineposities op minder dan 400 meter van gevoelige objecten kunnen voldoen aan de gestelde normen.

Bescherming van en beperkingen door Duitse objecten en gebieden

Parkstad-Zuid ligt aan de Duitse grens. Het bedrijventerrein Avantis is zelfs een Duits-Nederlands bedrijvenpark op de grens tussen Aken en Heerlen. In het onderzoek naar de mogelijkheden voor windenergie kijken we dan ook uiteraard naar de impact die een toekomstig windpark heeft op Duitsland.

Voor het toepassen van wet- en regelgeving maakt de wetgever onderscheid tussen brongebonden- en gebiedsgebonden-effecten.

Brongebonden-effecten zijn effecten die worden bepaald door de turbine, zoals geluid en slagschaduw. Het type windturbine bepaalt de omvang van de effectafstand. Voor brongebonden-effecten geldt de Nederlands norm. Dus de Nederlandse geluid- en slagschaduwduurnormen gelden ook voor de Duitse gevoelige objecten. In Nederland zijn sinds het Nevele-arrest (zie bladzijde 27) voor windparken de landelijk wettelijk geldende geluid (slagschaduw en externe veiligheids) normen voor gevoelige objecten niet meer bruikbaar voor het toetsen van de ruimtelijke aanvaardbaarheid van windturbines. Een landelijke toetsnorm is pas weer beschikbaar zodra de norm is “be-MERd”. De doorlooptijd van dit traject bedraagt 1,5 tot 2 jaar (zie voetnoot 3). Er is ook een mogelijkheid dat het bevoegd gezag projectspecifieke norm4n vaststelt. Deze projectspecifieke normen gelden vervolgens voor zowel de Nederlands als de Duitse gevoelige objecten. Tot op heden gelden voor alle gevoelige objecten eenzelfde hoogte van de geluidsnorm. In Duitsland zijn de wettelijke geluidsnormen afhankelijk van de bestemming/gebruik van de locatie. Statkraft zal in een volgende fase, wanneer geluidberekeningen worden uitgevoerd, onderzoeken of voor de Duitse objecten ook voldaan kan worden aan de Duitse normen.

Gebiedsgebonden-effecten zijn effecten die worden bepaald door de eigenschappen en het beschermingsdoel van een gebied binnen de invloedsfeer van beoogde windpark. Voorbeeld hiervan zijn beschermde natuurgebieden en luchtvaartveiligheid. Toets- en/of effectafstanden, onderzoeksinspanningen en eventuele belemmeringen zijn vastgelegd in wetgeving en regels behorende bij dat gebied. De grensoverschrijdende effecten van een windpark moeten in een (ruimtelijk) plan worden beschreven en dienen in de afweging te worden meegewogen. Waaraan grensoverschrijdende gebiedsgebonden-effecten moeten worden getoetst is niet eenduidig. Zo geldt voor de Duitse beschermde natuurgebieden de Duitse wetgeving maar zijn bijvoorbeeld Duitse vliegvelden wettelijk niet beschermd tegen windparken op Nederlandse bodem. Toch is het altijd belangrijk om te onderzoeken welk effect een ontwikkeling van windenergie op overige functies heeft. Daarom moeten initiatiefnemers ongeacht formele wet- en regelgeving stilstaan bij de mogelijke effecten die ze met het initiatief vooroorzaken. Dit staat los van de vraag wie (of welke land) bevoegd is. Statkraft zal in een later fase alle grensoverschrijdende effecten op beschermede Duitse gebieden beschrijven.

VERVOLG

Het beoogde windpark betreft een park met een opgesteld vermogen van meer dan 5 MW. Voor een windpark met een opgesteld vermogen tussen de 5 en 100 MW is formeel de provincie bevoegd gezag voor de ruimtelijke besluiten en omgevingsvergunning. De provincie Limburg kan haar bevoegdheid delegeren aan één van de gemeenten. Hier moet formeel een besluit over worden genomen door Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg.

Voor een windpark bestaande uit meer dan 3 windturbines en een opgesteld vermogen <15 MW is op basis van het besluit-m.e.r. sprake van een m.e.r.-beoordelingsplicht. In dat geval kan in principe met een m.e.r.-beoordeling worden volstaan om te onderzoeken of significante milieugevolgen kunnen worden uitgesloten. Mocht het bevoegde gezag vervolgens oordelen dat significante milieugevolgen niet uitgesloten kunnen worden of wanneer het opgesteld vermogen meer dan 15 MW bedraagt moet een volwaardig m.e.r. voor dit project worden doorlopen. In alle gevallen zal de omgeving actief betrokken worden bij de benodigde werkzaamheden en onderzoeken.

Het verkrijgen van toestemming voor het bouwen exploiteren van een windpark kan plaatsvinden via een omgevingsvergunning met afwijking van het geldende bestemmingsplan of door het wijzigen van het bestemmingsplan. Voor de aanvraag omgevingsvergunning is een zogenoemde ‘goede ruimtelijke onderbouwing’ nodig die aantoont dat met het realiseren van het windpark sprake is van een goede ruimtelijke ordening.
Zodra de nieuwe omgevingswet (vermoedelijk 1 juli 2022) van kracht is zullen de te volgen procedures enigszins afwijken. Statkraft zal samen met het bevoegd gezag onderzoeken welke procedure dan gevolgd moet worden.

Naast omgevingsvergunning voor de bouw van het windpark zijn (mogelijk) ook andere vergunningen en ontheffingen nodig. In de onderstaande tabel is vooral illustratief een overzicht van vergunningen en ontheffingen opgenomen die (vermoedelijk) noodzakelijk zijn alvorens het park gebouwd en geëxploiteerd mag worden.

Tabel 4.2 Overzicht mogelijke benodigde vergunningen en ontheffingen voor de bouw en exploitatie van een windpark

Overzicht vergunningen windpark				
Nr	**Besluit**	**Wettelijke grondslag**	**Benodigd voor**	**Opmerkingen**
Besluiten				
Provincie				
	Vergunning Wnb	Wet natuurbescherming art. 2.7	Effecten op beschermde natuurgebieden	Wanneer de realisatie en exploitatie van een windpark negatieve effecten heeft op de omvang van de populaties van de soorten en of habitattypen (instandhoudingsdoelen) waarvoor een Natura 2000- gebied is aangewezen, is een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming 2017 (kortweg: 'Wnb') vereist. De bescherming van Natura 2000-gebieden kent externe werking. Dit betekent dat ook projecten buiten Natura 2000-gebieden negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelen (IHD) kunnen hebben
	Ontheffing Wnb	Wet natuurbescherming, hoofdstuk 3	Effecten op beschermde soorten	Voor een windpark zal in ieder geval een ontheffing nodig zijn voor aanvaringsslachtoffers onder beschermde vogels en vleermuizen
Gemeente				Tussen de 5MW en 100MW is GS (provincie) in beginsel bevoegd gezag. De provincie kan deze bevoegdheid echter bij de gemeente neerleggen. Voor het afwijken van het bestemmingsplan zal B&W van de betreffende gemeente een verklaring van geen bedenkingen moeten hebben van de gemeenteraad.
	Omgevingsvergunning bouwen	Wabo art. 2.1 lid 1 onder a	Bouw van windturbines	
	Omgevingsvergunning milieu	Wabo art. 2.1 lid 1 onder e	Oprichting inrichting	Alleen nodig als MER is opgesteld voor het windpark
	Omgevingsvergunning afwijken bestemmingsplan	Wabo art. 2.1 lid 1 onder c juncto art. 2.12 lid 1	Afwijken van vigerende bestemmingsplan	Niet nodig als een bestemmingsplan wordt opgesteld voor het windpark
	Omgevingsvergunning beperkte milieutoets	Wabo art. 2.1 lid 1 onder i	Het verrichten van een activiteit die behoort tot een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie activiteiten die van invloed kunnen zijn op de fysieke leefomgeving	Enkel nodig voor windparken (3 windturbines of meer). Niet nodig als MER is opgesteld voor het windpark
	Omgevingsvergunning werk/werkzaamheden	Wabo art. 2.1 lid 1 onder b	Het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden, in gevallen waarin dat bij een bestemmingsplan, beheersverordening, exploitatieplan of voorbereidingsbesluit is bepaald	Voorbeelden: graafwerkzaamheden in gronden met een archeologische verwachtingswaarde, aanlegwerkzaamheden bij een belangrijke infratructurele verbinding (bijvoorbeeld gasleiding of hoogspanningsverbinding)
RWS nat				
	Waterwetvergunning waterstaatwerk	Waterwet art. 6.5, c	Gebruik maken van een waterstaatswerk In beheer bij het Rijk of een daartoe behorende beschermingszone door daarin, daarop, daarboven, daarover of daaronder werkzaamheden te verrichten of (bouw)werken te realiseren.	Voorbeelden: Overdraai over vaarwegen of dijken, werkzaamheden in een dijk en/of beschermingszones en gestuurde boringen (parkbekabeling) onder waterstaatwerken door.
RWS droog				
	Wbr-vergunning	Wet beheer Rijkswaterstaatwerken art. 2	Gebruik maken van waterstaatwerk door daarin, daarop, daaronder of daarover werken te maken of te behouden	Overdraai over rijkswegen en bijbehorende zones en gestuurde boringen (parkbekabeling) onder waterstaatwerken door
ProRail				
	Spoorwegwetvergunning	Spoorwegwet art. 19	Werkaamheden verrichten of (bouw)werken plaatsen aan, op, in, onder, boven of naast de hoofdspoorweg,	Voorbeeld: parkkabel tussen windturbines die kruist met een spoorlijn.
Waterschap				
	Watervergunning grondwateronttrekking	Waterwet art. 6.5, b	Grondwateronttrekking (bronbemaling) tijdens de bouw van het windpark	
	Watervergunning waterstaatwerken	Waterwet art. 6.5, c en Keur waterschap	Gebruik maken van een waterstaatswerk In beheer bij waterschap of een daartoe behorende beschermingszone door daarin, daarop, daarboven, daarover of daaronder werkzaamheden te verrichten of (bouw)werken te realiseren.	Voorbeelden: Overdraai over watergangen, dempen van sloten, werkzaamheden in een dijk en/of beschermingszones en gestuurde boringen (parkbekabeling) onder waterstaatwerken door.
Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE)				
	Archeologie			

Landschap

Bureau OVSL[5] heeft een landschappelijke inpassingstudie (quickscan, zie bijlage 7), naar mogelijke opstellingen van moderne windturbines binnen het onderzoeksgebied uitgevoerd. Hiermee kan een zo goed mogelijke landschappelijke inpassing van de windturbines in het landschap worden bewerkstelligd.

4.1 Landschap niveau 1: Samenhangend regionaal concept

Uit de quickscan valt op te maken dat een nieuwe opstelling het beste past binnen het concept van een ‘zwerm van clusters’. Directe aansluiting van nieuwe op bestaande windturbines lijkt bijzonder lastig, ook al omdat de zoekgebieden niet direct aansluiten bij de bestaande (Duitse) turbines. Daarnaast is de turbine op de Beitel te klein om een goede samenhang mee aan te gaan. Wat wél kan is de bestaande turbines op Duits grondgebied te beschouwen als meerdere clusters van turbines (in feite twee dichtbijgelegen clusters met grote turbines en een iets verderop gelegen zwerm van middelgrote turbines). Aan die bestaande clusters kunnen nieuwe clusters worden toegevoegd.

Het totaal van clusters (oude en nieuwe samen) markeert het verstedelijkte overgangsgebied van Nederland naar Duitsland, gelegen aan de rand van Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Dit gebied is in transitie. De combinatie van een groot internationaal bedrijventerrein, sterke infrastructurele lijnen en al bestaande windturbines en zonnevelden, geeft aanleiding tot een uitbreiding met nieuwe windturbines. Die windturbines symboliseren in feite dat de regio de omslag aan het maken is van fossiele brandstoffen (lees: steenkool, symbool uit het verleden) naar duurzame energieproductie (wind- en zonne-energie, symbolen van de toekomst).

Door de jongste ontwikkelingen zijn er minder grondposities beschikbaar, dan in de technische quickscan waren aangegeven. Er zijn nog vier kansrijke plekken in beeld, drie plekken rond het knooppunt A76 - N281, één plek nabij de rotonde in de N281 (zie de afbeelding hiernaast). Deze plekken vallen binnen de oorspronkelijke zoekgebieden 1 en 4. Het creëren van een ‘zuivere kromme’ zoals eerder werd gedacht lijkt inmiddels niet langer mogelijk. Er zijn echter nog wel andere opstellingen van 3 tot 4 turbines mogelijk. Deze nieuwe opstellingen zijn in de quickscan nader uitgewerkt, waarbij ook is onderzocht hoe de onderlinge samenhang binnen elke opstelling (en daarmee tussen de vier kansrijke plekken) kan worden versterkt. Dit is per landschap niveau verder uitgewerkt, waarbij de opmerkingen van het deskundigenpanel (d.d. 21 mei 2021) per niveau zijn verwerkt.

4.2 Landschap niveau 2: opstelling windturbines

De keuze om een opstelling los van de al bestaande opstellingen te creëren is een bewuste. De bestaande opstellingen kennen namelijk hun eigen vormentaal (Duitse turbines zijn bijvoorbeeld altijd van rode banden voorzien, Nederlandse niet), maar ook hun eigen exploitatietermijn. Die termijn is al deels verstreken, zeker die van de negen middelgrote turbines ten zuiden van Bocholtz. Het zou onverstandig zijn om nu een concept te ontwikkelen waarbij de Duitse turbines worden beschouwd als een statisch gegeven. Het concept ‘zwerm van clusters’ is zodanig dat het ook bij het saneren of opschalen van de bestaande turbines in Duitsland overeind blijft en zelfs ook voor die sanering of opschaling als ‘Leitmotiv’ kan worden gebruikt.

[5] OVSL: Oog voor Schoonheid Landschapsarchitectuur

Het concept ‘zwerm van clusters’ is in die zin uitbreidbaar als er nieuwe (min of meer belemmeringsvrije) zoekgebieden voor windenergie worden toegevoegd aan de huidige. Aan de Nederlandse kant van de grens lijkt het erop dat die kans zeer gering is, maar wellicht dat er aan de Duitse zijde van de grens meer ontwikkelruimte is. Dit is op dit moment nog niet nader onderzocht.

Nieuwe turbines binnen één of meerdere van de zoekgebieden zullen vanaf grote afstand zichtbaar zijn. Doordat zij echter in de nabijheid van al bestaande turbines worden ontwikkeld, is de impact op het landschap ter plekke beperkt (de eerste turbine springt het meest in het oog, de turbines die daarna volgen minder). Bovendien wordt door toevoeging van nieuwe turbines binnen de zoekgebieden 1 en 4 de grens tussen de twee werelden aan weerszijden van de A76 (zie de quickscan, pagina 10 en 11) versterkt en nadrukkelijker gemarkeerd.

Gelet op de (hoofd-)wegenstructuur, vormt afslag 7 van de A76 (de plek waar de A76 en de N281 elkaar kruisen) zonder meer een belangrijke toegang tot Parkstad en tevens een belangrijke verbinding van Parkstad met de doorgaande snelwegen richting Duitsland én verder Nederland in. Het is voor het snelverkeer de eerste en laatste afslag bij de grens. Drie van de kansrijke plekken liggen direct bij deze afslag, één plek ligt bij de verbindingsrotonde tussen de oostelijke en de westelijke Parkstadring. Deze ligging biedt kansen om beide knooppunten van wegen te versterken tot een entree naar Parkstad. Dat kan op meerdere manieren: door ze te accentueren met verticale elementen in een min of meer vrije opstelling (windturbines als ‘landmark’), door één of meer ‘poorten’ te creëren, waar de wegen A76 en N281 / Parkstadring doorheen lopen of door binnen de kansrijke plekken opnieuw op zoek te gaan naar ‘zuivere’ opstellingen (’driehoek’ of ’lijn’). Dit heeft geleid tot enkele nieuwe scenario’s in relatie tot de al bestaande turbines.

De nieuwe scenario’s uit de quickscan laten zien dat er meerdere mogelijke opstellingen zijn binnen de vier kansrijke plekken. Het zorgen voor gelijkmatigheid binnen deze opstellingen (en daarmee een grotere herkenbaarheid) kan op meerdere manieren.

Doordat de hoogteligging van de vier kansrijke plekken min of meer gelijk is (170 tot 180 meter + NAP) ontstaat er meer eenheid binnen elke opstelling (los van de aard van die opstelling).

Min of meer vrije opstellingen kunnen langs de belangrijkste wegen worden gedrapeerd en daarmee de entree tot Parkstad markeren. Het streven naar verdere gelijkmatigheid binnen de opstellingen zal voor de waarnemer lang niet altijd herkenbaar zijn. Naast het vrije concept zijn zoals gezegd nog drie andere concepten onderzocht: ‘poorten’, ‘driehoek’ en ‘lijn’. Het ‘vrije’ concept lijkt in de huidige context het meest passend.

4.3 Landschap niveau 3: windturbinespecificaties

Door te kiezen voor gelijke turbines (met afwijkende dimensies ten opzichte van de bestaande) ontstaat meer eenheid binnen de opstelling, los van de aard van die opstelling. In de quickscan is uitgegaan van een bandbreedte van turbines met 130 meter ashoogte en 130 meter rotordiameter aan de onderkant en turbines met 160 meter ashoogte en 160 meter rotordiameter aan de bovenkant. Binnen de uitgewerkte scenario’s zijn steeds gelijke turbines voorgesteld. De verhouding leidt tot een 1/3 - 1/3 - 1/3 verhouding (deze verhouding betreft respectievelijk de tiplaagte, ashoogte en tiphoogte). Dit leidt tot een rustig en eenduidig totaalbeeld van zowel elke turbine afzonderlijk als de opstelling in zijn geheel. Bovendien is het zo dat grotere rotorbladen rustiger draaien dan kleinere (zij kennen een relatief grote visuele rust).

4.4 Landschap niveau 4: zorgvuldige inpassing van de windturbines in de omgeving met oog voor detail en ruimte

Belangrijk is om bij de nadere uitwerking van de standplaatsen van de turbines eenduidigheid en soberheid na te streven, met name ook wat betreft de randvoorzieningen. Dit punt is afhankelijk van de exacte positionering van de uiteindelijke turbines en wordt in de definitieve planfase nader uitgewerkt. Afhankelijk van die exacte posities kan ook worden onderzocht in hoeverre landschappelijke maatregelen buiten de standplaatsen kunnen bijdragen aan een zorgvuldige inpassing. Te denken valt onder andere aan het versterken van landschapselementen in de omgeving en het versterken of (bege)leiden van zichtlijnen op de nieuwe turbines.

Bij de nadere uitwerking in de definitieve planfase zal gebruik gemaakt worden van het Handvat Kernkwaliteiten Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Daarin staan wat genoemd wordt de ‘meest leidende beginselen’. Een deel van die beginselen is goed toe te passen binnen de zoekgebieden voor windenergie in de regio Parkstad-Zuid, ook al vallen die zoekgebieden grotendeels buiten het Nationale Landschap.

Meer specifiek zijn in de kansrijke plekken beginsel L4 (benadrukken hogere delen van plateaus) en L6 (herstel van landschapselementen) van toepassing. Afhankelijk van de definitieve windturbineposities kunnen deze beginselen worden vertaald naar concrete inpassingsmaatregelen, zoals het vrij houden van uitzichten en het aanleggen van lanen, graften, heggen en boomgaarden, om zo de zichtbaarheid van de hogere delen te versterken, het historisch cultuurlandschap te versterken, ecologische verbindingen uit te breiden, erosie tegen te gaan en overstromingsrisico’s te beperken. Door dit soort elementen te herstellen wordt een meer divers cultuurlandschap gecreëerd met een uitgebreider scala aan landschappelijke belevingen.